

2

IACOBI PRAEFFECTI,
NETINI, PHILOSOPHI,
ET MEDICI SICVLII,
DE DIVERSORVM
VINI GENERVM
NATVRA LIBER.

Cum indice copiosissimo.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

VENETIIS,
Ex officina Iordani Zilleti,
M D LIX.

2

IACOBI BRAEFECTI
NETINI. P. L. OSORIO
DE DIVISIONE
V. L. OSORIO
S. L. OSORIO

Comitatus

AMOR
S. L. OSORIO

V. L. OSORIO
S. L. OSORIO
M. D. L. I.

IACOBVS PRAEFECTVS
OCTAVIANO LECTO,
PATRICIO ROMANO,
S. P. D.

SUPERIORIBVS diebus quum
ad te mi Octauiane uenissem, me
non parum rogasti, ut de diuer-
forum uini generum natura ali-
quid scriberē, quaquam Diosco-
rides, Galenus, Asclepiades, Pli-
nius, plures ue alii uiri doctissimi
tum de naturalibus, tum de facti-
tiis eisdem scripserint. hoc tan-
dem negare non potui : & ne tui
me putes desiderii immemorem
dialogum hunc nostrum tibi a-
micissimo, testimonium meæ in
te perpetuæ beneuolentiæ, dedi-
co, tuoque nomini dono, quem
alacriter perlegas : nā historiam
de generū uini uarietate nō inu-

inutilem fore censeo ; cuius moderatus usus admodū laudatur , non solum à iunioribus, uerū etiā à uetustissimis, & sapientissimis uiris, qui olim eruditissimo sæculo floruerūt, quibus magna in obseruantia fuisse uinum legimus, apud Hesiodum dicentem, Tres partes lymphæ, quartā fas addere uini. quod non liberalius epotum animæ corporiq; robur addit, lætitiāq; affert, immoderate uero sumptum, insanire faciens homines, egregias uirorum illustrium uirtutes obscurans ; me hercule breuis rarusq; uini potus i tuto est. nam cibi & potus abstinentia à sapientibus commēdatur: quam Moses iustissimus legum lator, dierum quadraginta

obseruauit, Minos Atheniensis
dierum nouem obseruantia cum
à Ioue maximo leges esset accep-
turus. Nos igitur in dialogo no-
stro de immoderate uini sumpti
damnis, ac de utilitate eiusdem
modice hausti dicemus; & uelu-
ti de saporibus gustus sanus iudi-
cat, & de coloribus lucidus ocu-
lus nulloq; affectus morbo, ita
de quouis genere uini uir tempe-
ratus sobriusq; afferet iudicium,
ac fuit Menippus philosophus &
medicus clarissimus, qui cum
Rota, disertissimo uate Neapoli-
tano, acute disputat. Vale, & (si-
cut soles) dialogo faueas nostro.

AVCTORIS CARMEN
DE BACCHO,
AD LECTORES.

PANGIMVS Ogygij uires & gesta Lyæi,
Qui populos hilares, reddit & armigeros.
Cum Ioue latitia certat, cum Marte furore,
Et crasso somno membra tenella grauat.
Auricomā Venerem, & dulcē nutritur amorē,
Ac mouet insidias, prælia & arma fera.
Cui par cum Ioue sceptrifero est, cū Marte potestas
A Ioue enim magno natus, & à Semcle est.
Et bona sobrietas luget, denicta ab Iaccho,
Qui conuiuia amat, gaudia, festa, iocos.
Et Bacchi comites sunt, immoderata uoluptas,
Ocia, & ebrietas, languidus atque sopor.
Vina nocent igitur, si non moderata bibantur;
Et contra semper hæc moderata iuuant.

INDEX VINORVM

ALIARVM QVE RERVM

MEMORABILIVM, QVAE

in hoc opere continentur.

Vbi a, primam paginam, b,
secundam demonstrat.

VINI uaria genera in symposio parata	10 a
Vinum falernum	10 a
Vinum græcum	10 a
Vinum pramnium	10 a
Vinum caristium	10 a
Vinum maroneum	10 a
Vinum marcociacum	10 a
Vinum maluaticum, aut creticum	10 a
Vinum lesbicum	10 a
Vinum campanum	10 a
Vinum achaicum	10 a
Vinum albanum	10 a
Vinum latinum	10 a
Vinum buxentinum	10 a
Vinum cæcubum	10 a
Vinum formianum	10 a
Vinum segninum	10 a
Vinum sabinum	10 a
Vinum calonium	10 a

2 4 Gemi-

<i>Geminianense</i>	102
<i>Vinum lucense</i>	102
<i>Vinum apianum</i>	102
<i>Rubellum</i>	102
<i>Oppianicum</i>	102
<i>Optimianum</i>	102
<i>Vinum aurelianum</i>	102
<i>Vinum pollianum</i>	102
<i>Vinum ualerianum</i>	102
<i>Vinum allobrogicum</i>	102
<i>Vinum rheticum</i>	102
<i>Vinum pellinaum</i>	102
<i>Vinum reginum</i>	102
<i>Vinum priuernum</i>	102
<i>Vinum tiburtinum</i>	102
<i>Vinum prænestinum</i>	102
<i>Vinum guaranum</i>	102
<i>Vinum nomentanum</i>	102
<i>Vinum sinuessanum</i>	102
<i>Vinum marsilianum</i>	102
<i>Vinum uluanum</i>	102
<i>Vinum fundanum</i>	102
<i>Vinum barolianum</i>	102
<i>Vinum spoletanum</i>	102
<i>Vinum caulinum</i>	103
<i>Vinum trebellianum</i>	103
<i>Vinum rupilianum</i>	103
<i>Vinum siracusanum</i>	103
<i>Vinum</i>	

I N D E X

<i>Vinum mamertinum</i>	106
<i>Vinum horicinum</i>	106
<i>Vinum herbulum</i>	106
<i>Vinum tarentinum</i>	106
<i>Vinum Benentanum</i>	106
<i>Vinum constantinum</i>	106
<i>Vinum laginium</i>	106
<i>Vinum aminæum</i>	106
<i>Vinum lusitanum</i>	106
<i>Vinum gallicum</i>	106
<i>Vinum burgundicum</i>	106
<i>Vinum uasconium</i>	106
<i>Vinum uindomicum</i>	106
<i>Vinum andianum</i>	106
<i>Vinum delnense</i>	106
<i>Vinum isatinum</i>	106
<i>Vinum prægeanum</i>	106
<i>Vinum fixanum</i>	106
<i>Vinum fusianum</i>	106
<i>Vinum ainum</i>	106
<i>Vinum tripholinum</i>	106
<i>Vinum labicanum</i>	106
<i>Vinum ibleum</i>	106
<i>Vinum netinum</i>	106
<i>Vinum ualuianum</i>	106
<i>Vinum uenafranum</i>	106
<i>Vinum erbulum</i>	106
<i>Vinum sucrotinum</i>	106
<i>Vinum</i>	

I N D I X.

<i>Vinum marsilium</i>	106
<i>Vinum salernitanum</i>	106
<i>Vinum sanseuerinum</i>	106
<i>Vinum massicum</i>	106
<i>Vinum priuernuntianum</i>	106
<i>Vinum pretunum</i>	106
<i>Vinum cesenaticum</i>	106
<i>Vinum mæcenaticum</i>	106
<i>Vinum graucanum</i>	106
<i>Vinum stoniense</i>	106
<i>Vinum arsinum</i>	106
<i>Vinum titacazonum</i>	106
<i>Vinum adrianum</i>	106
<i>Vinum thabianum siue licurgicum</i>	106
<i>Vinum licurgicum præcipuum</i>	256
<i>Vini dotes</i>	17a
<i>Vinum Homerus commendat</i>	17a
<i>Vinosus Ennius</i>	17a
<i>Vinum laudat Demetrius poeta</i>	17a
<i>Vinum Persæ commendant</i>	17a
<i>Vini usus à Platone descriptus</i>	17a
<i>Vinum potans Homerus, cæcus afficitur</i>	17a
<i>Vinum immoderate potans Ennius in articula rem morbum incidit</i>	17b
<i>Vinolenti multi infelicitè extincti.</i>	17b
<i>Vinolenti sacerdotes à Paulo damnati</i>	20a
<i>Violentia homines in beluas conuertit</i>	19b
<i>Violentus princeps morte mulctandus</i>	20a
<i>Vino</i>	

<i>Vino forma perit</i>	20 a
<i>Vinum moderate bibebat Romulus</i>	20 a
<i>Vino magistratus abstineant</i>	20 b
<i>Vino abstineant exercitus ductores</i>	20 b
<i>Vini copia diuersos causat effectus</i>	20 b
<i>Vini usus immoderatus quid pariat</i>	21 a
<i>Vini genera infinita</i>	22 b
<i>Vina omnia credidit connumerasse Democri- tus</i>	26 b
<i>Vini genera an sint eiusdem naturæ</i>	26 b
<i>Vini diuersæ naturæ</i>	27 a
<i>Vinum Arcadiæ prodigiosum</i>	27 a
<i>Vinum in Tapso contra serpentum ictus.</i>	27 a
<i>Vini diuersorum generum problema</i>	28 a
<i>Vini calorum dubitatio</i>	29 b
<i>Vinum dulce bibant, qui nullum affectum sen- tiunt</i>	30 a
<i>Vinum album quibus dandum</i>	32 a
<i>Vinum est ministrandum</i>	32 a
<i>Vinum celerrime nutrit</i>	32 b
<i>De uino noua dubitatio</i>	32 b
<i>Vinum quomodo bibendum</i>	33 a
<i>Vinum non semper calefacit</i>	33 a
<i>Vino immoderate sumpto, qui morbi orian- tur</i>	33 a
<i>Vinum non dandum podagricis</i>	35 a
<i>Vinum nec pueris, nec mulieribus, nec adultis conuenit</i>	35 b
<i>Vina</i>	

<i>Vino ebibito mulier occiditur.</i>	36 a
<i>Vinum prægnantibus utile</i>	36 b
<i>Vinū laborantibus dolore uentriculi utile</i>	37 a
<i>Vinum à niue, & nitro refrigeratum</i>	37 a
<i>Vinum uetus febrem concitat</i>	37 b
<i>Vinum an podagricis dandum</i>	37 b
<i>Vinum quale bibendum a uolentibus genera-</i> <i>re</i>	38 a
<i>Temulenti inepti ad Venerem</i>	38 a
<i>Vinum cur assimiletur atræ bili</i>	39 a
<i>Ceruisia</i>	55 b
<i>Vinum diuinæ parti nocet</i>	22 a
<i>Vinum ieiunis sumptum podagram generat, ner-</i> <i>uisq; nocet</i>	52 b
<i>Vini immoderatus usus plures in podagram con-</i> <i>ijcit</i>	53 a
<i>Ariadna inter sidera cæli fulget</i>	13 a
<i>Coronam Ariadnes Liber pater in astris tene-</i> <i>bat</i>	13 a
<i>Bacchus inter astra cum Marte</i>	13 a
<i>Silenus inter astra cum Baccho</i>	13 a
<i>Epimenides philosophus diu dormiuit</i>	13 b
<i>Cleofantus medicus antiquus, de quo Plinius li.</i> <i>xxiiii. Cap. xvi. meminit</i>	16 b
<i>Cicero in Tusculanis de Alexandro memi-</i> <i>nit</i>	18 a
<i>Fons Clitorius</i>	20 a
<i>Anacharses abstemius</i>	20 b
	Massi-

<i>Massimiffa ad uinum temperatus, centum uixit annos</i>	20 b
<i>Pompeius, & Cyrus senior ad uinum temperatiffimi</i>	20 b
<i>Populi diuerfi temulenti</i>	21 a
<i>Certamen bibendi apud Germanos</i>	21 a
<i>Aquarum diuerfæ species</i>	26 b
<i>Nili inundatio in Aegyptum</i>	28 b
<i>Aquarum fapores</i>	28 b
<i>Saporum utilitas</i>	29 a
<i>Saporum proprietates</i>	30 a
<i>Germani bibaciffimi cur non apoplexiam incur- runt</i>	33 b
<i>Vinum in quibus febribus dandum</i>	42 a
<i>Vinū dulce & mulfum cur minus inebriat</i>	42 b
<i>Temulenti in rigorem, & pleuritias incur- runt</i>	43 a
<i>In uiuo quæ consideranda</i>	43 b
<i>Vinum austerum post dulce ebibitum, cur non inebriat</i>	44 b
<i>Vinum cur reddit hominem uigilem</i>	46 a
<i>Vinum cur biliofos furentes reddit</i>	46 b
<i>Vinolenti cur tremunt</i>	47 a
<i>Vinū cur parū lymphatū citius inebriat, quàm non dilutum</i>	47 b
<i>Vinum quod bibendū post efum perficorū</i>	49 a
<i>Vinum ualde uetus in quo ordine calefacientiū ponendum</i>	51 a
<i>Vinum</i>	

<i>Vinum contra uenena</i>	51 a
<i>Vinum cur natura calidum, actu frigidum inuenitur</i>	51 a
<i>Vinum cur congelatur</i>	51 b
<i>Vinolenti non possunt liberis operam dare</i>	53 a
<i>Vinum senibus dandum</i>	53 a
<i>Vino aquam miscuit Staphilus primus</i>	54 b
<i>Vinum faëtitiū pluris generis</i>	55 a
<i>Vinum faëtitiū à Dioscoride, Catone, & Columella descriptum</i>	55 b
<i>Conuiuij narratio</i>	4 b
<i>Seneca epistola xxxviii. de Alexandro meminit</i>	
<i>Plinius lib. xiiij. cap. v. de Hippocratis, de uino, sententia</i>	20 b
<i>Xenocrates Iuuenem ad uini temperantiam reuocauit</i>	21 a
<i>Aristippus Philosophus in uoluptatibus summū bonum posuit</i>	22 a
<i>Martialis de uino</i>	23 a
<i>Medicus non potest inuestigare unam communem naturam uini, sed Philosophus.</i>	27 b
<i>Theophrastus primum à Platone, inde ab Aristotele didicit</i>	28 b
<i>Animalia simplici elemēto non nutriuntur</i>	29 a
<i>Sapor dulcis medium continet locum</i>	29 b
<i>Manna generatur sub canis stellæ tempore</i>	29 b
<i>Saporum proprietates</i>	30 a
	Non

Non omnia amara, sicut calidæ substantiæ	30 a
Opium frigidissimum, & amarum	30 b
Dubitatio de amaris an semper nutriant	31 a
Dubitatio de odorum genere	31 a
Galenus medicorum dux	33 a
Adulatio similis chameleonti, uirum probum nō debet	34 a
Menocrates medicus Siracusanus	34 b
Protagoras sophista	34 b
Pythagoras Philosophus moralis	35 a
Galenus laus	38 a
Modus gignendi masculum, aut fœminam	38 b
Aristot. de generatione animalium	38 b
Epicurus uates Marsus	38 b
Iuuenes Lacedæmonij senibus assurgebant	38 b
Poetarum sententia de Venere, & Baccho	39 b
Melancholici prouid ad Venerem	39 b
Melancholici plurimi sibi mortem consciu- runt	40 a
Medici officium est affectos remouere, & substan- tiam innatam fouere	42 b
Quomodo ex aromaticis fit dolor capitis	43 a
Temulentis ualde cur minus sentiunt, quàm pa- rum ebrii	44 a
Ebrietas affectus calidus	44 b
Temulentis ualde cur non accidit somnus	45 b
Somnus est animi, & corporis passio	45 b
Gelu per accidens calefacit	47 a

<i>Generatio tonitru</i>	47 a
<i>Sēmen ebriosi cur improficuum</i>	48 a
<i>Ebrij cur balbutiunt</i>	48 a
<i>Homo sub aqua non loquitur</i>	48 b
<i>Ebrijs cur una res plures uidetur</i>	48 b
<i>Ebrij cur gaudent solis calore</i>	48 b
<i>Tragemata in secunda, uel tertia mensa cur po- nantur</i>	49 b
<i>Democritus semper ridebat</i>	50 a
<i>Marius melancholia insaniebat</i>	50 a
<i>Philosophi cur fuerunt melancholici</i>	50 b
<i>Archimedes melancholicus</i>	50 b
<i>Saturni, & Iouis coniunētio facit homines inge- niosos</i>	50 b
<i>Aristot. de mistis</i>	51 b
<i>Sydus uindemiator</i>	54 a
<i>Menclaus ad conuiuium Agamemnonis</i>	56
<i>Sapientia non minus necessaria principibus, quàm corpori anima.</i>	4 a

F. I N I S.

IACOBI PRAELECTI
NETINI PHILOSOPHI,

ET MEDICI SICVLII,

de diuersorum uini generum genera.

DIALOGI.

personarum nomina.

CALISTVS, CLEOBOLVS, ROTA,
MENIPPVS *philosophus.*

CALISTVS.

QVID hic agimus Cleobole? Cur sole sub
ardenti, hac manemus in platea? hoc
æstu, meridianoq; tempore; ad umbra-
cula secedamus; frigus captemus opa-
cum. CLEO. Quo nam ituri Caliste?
Quæ à nobis umbracula torrentem so-
lem pellent? CAL. ad amænos Rotæ
Clarissimi uatis proficiscamur hortos,
qui in hortorum medio marmoreū stru-
xit confessum, quē uirentibus lauri fron-
dibus, myrtiue operuit, ornauitq; Ima-
ginibus musarum, atque Apollinis; in
hac autem hora, mollis aura Zephiriq;
spirant placidè. CLEOB. Qua nam in
regione Rota nostri amātissimus, suos
A habet

habet hortos? ædesq; amplas? quas Ioui,
 Xenio, Genioq; bono dicauit. CAL.
 In Egle, in qua extat cælū saluberrimū,
 iuxta mare, intra urbis Neapolis noua
 mænia, quæ magarem intra mare cœru-
 leum existentem, atque uetusta Lucul-
 li Romani ædificia sublimē spectat, quæ
 uoluptatis honestæ causa, à fundamen-
 tis erexit, & ea modo diruta penitus
 miratur, noua uirentia uiridaria, do-
 mosq; turritas prope littora pelagi,
 Mergellinamq; Miconi admodum carā,
 & Porthinis Eglen apricā, arboribusq;
 uariis, & uitibus ornatam, utrūq; com-
 plectitur ueluti Isthmū Corinthiacum.

CLEOB. Eamus ad florentes hortos, &
 ad Rotam, latinis musis, pariterq; He-
 truscis prorsus deditum; qui nos ami-
 cos caros habet, ut Orestes Pyladem,
 & Pythias Damonem, & Scipio Lælium.

CAL. Me Hercule uir est, qui apud prin-
 cipes gratia plurimum ualet, dulcissi-
 musq; uates est; & ut breui complectar
 omni genere doctrinæ ualde ornatus,
 suisq; metris rhythmisq; nō solum aures
 uacuas hominum, sed Sirenum demul-
 cēt; animosq; urbanitate hilarat. CLEO.

Quid commoramur? CAL. Eamus, ca-
 lor. n. solis maximus est; ardentibusq;

exsudo

exsudo caloribus, CLEOB. Per Iouem,
 ex omni parte mei corporis defluunt su-
 dores, instar aquarum fontium; festine-
 mus Caliste, & cito ad Eglen acceda-
 mus; uidere & audire Rotam dulce lo-
 quentem, in suis apricis tectis, pictis sa-
 tis, satisq; desidero, cuius poematibus
 iuuenes bonarum musarum studiosi, se-
 nesq; graues delectantur, cum propter
 elegantiam mirasq; sententias, tum pro-
 pter lepores Atticosq; sales, suis in car-
 minibus conspersis. CAL. Ita est, Cleo-
 bule iam Egle appropinquamus; aspice
 florentes hortos, ædesq; nouas atq; cel-
 las nostri uatis Rotæ amicissimi. CLEO.
 Oh mi Caliste, Ioui optimo maximoq;
 grates ago, quia hac hora hic sumus; lã
 noua & amœna uireta nouaq; ædificia ui-
 deo, mirifice gaudeo, lassus de uia nem-
 pe sum; nam hic dies, Sole ardētissimo,
 ardet; opus mihi quiete est. CAL. A-
 beamus hinc ad fores uiridarii, quas
 aperiri uideo, ubi sedilia sunt; CLEOB.
 Probè inquis mi Caliste, & quia ad lo-
 cum peruenimus optatum, non absq; la-
 bore; longa enim mihi seni fuit uia; in-
 terdum aliquantisper confessum capia-
 mus. CAL. Libenter, tēpus certe quie-
 scendi est, Cleobule, quia benigne nos

Egle cœpit, lassosq; satis recreauit, ita quod nullum modo sentimus laborem; hinc discedamus, & Rotam salutemus, in suo atrio, marmoreis lapidibus constructo, pictoque, stantem; Imaginibus antiquis poetarum ac oratorum admodum ornato. CLEOB. Recte inquis, eamus eum salutarum. CAL. Perge, sequar. CLEOB. Salue Rota amicorum optime: Salue decus musarum, & dimidium animæ meæ. Ro. saluus sis Cleobule ac felix, ter quaterq;, una cum Calisto nostro; mirifice gaudeo aduentu inopinato uestro; mihi ædepol summa est lætitia, summaq; felicitas, qua uestram amicitiam sum affecutus; quā inter nos tam fidelem incepistis; cuius sacra domicilia, pectora uestra sunt; eamq; sanctè colitis; moribus enim doctrinaq; So cratis ab adolescētia uitam omnem ornastis uestram, iure, sapientissimus quisq; uestram discupit necessitudinem; dicite, quare hoc calidissimo tempore, & hora non oportuna, ad Eglen uenistis? CLEOB. CAL. uenimus, gratia fugiēdi Solis calores, in leone, existētis; tui maximo desiderio moti. Ro. probè fecistis, interea capite has sedes, lassos ambos longo itinere, atque labore uos uideo.

deo. CLEOB. Ita sane est, sed uiridario tuo amano, nostra nēpe recreantur corpora, animiq; , quòd sub tutela Veneris posuisti antiquos hortos, regis Adonis, Alcinoi, Hesperidumq; tuum uiridariū superat. Sed dicas, quæso, quis nam libellus est iste, quem tua sinistra tenet?

RO. Accii Sannazarii opus est, quo poeta ob elegātiā linguæ latinæ, ac inuentionem mirificè delector, ut Alexander rex magnus, Homeri lectione oblectabatur, cuius poemata crebro in manibus habebat; & si quando mihi à domesticis, atq; familiaribus negotiis, hic animus relaxandus sit, nullum alium capio librum, ad legendum quàm elegias, atq; eglogas piscatorias, Accii uatis clarissimi; ut Scipio Aphricanus, prædium Cyri, noctesq; diesq; perlegebat; Sannazarius Hercle inter neotaricos uates, in scribendis poematibus, laudes meruit maximas; tanta quidem dexteritate scripsit, quòd antiquis poetis proximus fuit; ea enim quæ scripsit, uenustatem bonorum redolent poetarum; nisi inuidorū opinio, ridicula ueritatis obster.

CLEOB. Optime iudicas; sed, Iouinianum pontanum poetam illustrem, sententia uiro-um doctissimorum, præci-

pue hominis, omnium scientiarum peritissimi; cuius doctrinam Minerua doctissima, apud gymnasia tam Græca quam Latina, in diuerso terrarum orbe, satis commendat; mirisq; laudibus extollit, & inter antiquos diuinisq; uates, atq; inter clarissimos oratores numerandum esse censet. Ro. Non aliter iudico; Sua enim Calliope Publium Maronem sequutus est, & arte dicendi Ciceronem, & tu Caliste de iis uatibus quid censes?

CAL. Idem sentio, quod tu dicis, nam ea quæ commendas Rota doctissime ab omnibus laudatis uiris probantur, quamuis hominum opinio semper uaria fuerit. Ro. uera Caliste loqueris, Homerus enim omnium poetarum optimus, diuinusq;, qui non minus philosophus quam uates fuit, plures Aristarchos, plures Momos pluresq; Heraclitos fugere non potuit, non secus Archilochus, quem Heraclitus Ephesus acriter carpsit, id æque omnibus poetis, historicis, oratoribus, atq; philosophis, omnibusq; demum aliarum scientiarum auctoribus contingit. omnes enim illi qui poemata fingere, historiasq; componere ignorant, atq; concionari, causasque rerum scrutari, censores acres, criticiq;

criticiq; iniusti euadunt. **CLEOB.** ita est, sed sermonem hunc omissum faciamus. **Ro.** bene inquis. unde ad me hodie uenistis? nūquid ex academia uestra?

CLEOB. Cal. nequaquam, sed ex platea ulmea, ultro ad te uenimus, causa nostros recreandi animos. **Ro.** auspicato uenistis, nil mihi gratius hodie euenire potuit, quàm uos uidere atq; alloqui, enim uero auidus uos uidēdi eram, iam annus est, me caruisse uestro colloquio dulcissimo, quorum amicitiam principes non parum desiderant, quia in studiis optimorū philosophorum peripateticorum educati estis, principibus regibusq; non secus sapientia est necessaria, quàm corpori anima. **CLEOB.**

CAL. uerissima Rota uates dicis, nunquàm Hercle philosophari cessauimus, & semper plura discētes senescimus, & nemo philosophus fieri potuit, nisi quàm plurima in uita sua discat, & in studiis bonarum disciplinarū patiat, idē quod passus laboriosus Cleantes fuit.

Ro. Sic est, iure philosophi clarissimi estis, nā Bononiæ Patauiiq; uiginti annos philosophiæ uacastis, ut Aristoteles Athenis; & ob amorē bonarum scientiarum, amplum patrimonium (ut

Anaxagoras) dissipastis, merito reges sapientissimi, laudatiq̃ue principes uestra utuntur familiaritate, & ad aulas regias frequētius uos accersunt, quos meliores ac moderatiores uos redditis, & ad bene faciendum propensiores, iure apud ipsos inuitis, & merito suas uobis diuitias impartiunt, quia à uobis philosophiam, ut Alexander rex Macedoniae ab Aristotele, audiuit, iccirco sapientiores, ac prudētiores euadunt; philosophia enim animos principum illustrat, quæ regere Imperium, regnumq̃; augere scientissime docet, & felix est regnum cuius rex est philosophus; hætenus de philosophia; Interdum enim Caliste ad cubiculum accedas nostrū, & in eo recumbas, scio quidem te meridiano tempore solitum esse dormire. CAL. ita mi Rota faciā, ut iubes somnus quippe sensim mea irrigat mēbra; ualere amici, ad soporem mollem accedo. ROT. i felix, ē in utranque dormias aurem, Interea Cleobule symposium nouum, splendidumq̃; mihi narrato, in quo ex numero selectorum conuiuarū tu fuisti. CLEOB. Libenter conuiuīū numeris omnibus absolutum in electo loco, electoque tempore, magno cū appa-

narratio con
uiuī,

apparatu, conuictoribus innumeris,
 haud loquacibus, ultra mifarum, gra-
 tiarumque numerum, prælautum, di-
 gnumque memoratu; menfasque antiquas
 superans syracufanas, quam breuiter ti-
 bi narrabo. Ro. mihi Cleobule rem
 gratam feceris si ocysfime symposium
 narraueris, incipe obsecro, & nihil ei
 reliqui facias. CLEOB. Cum Diome-
 des carrafa Arriani antistes modo Car-
 dinalis amplissimus, olim regiam am-
 plam ædificasset, tabellis, statuis, pi-
 cturis variis, & columnis marmore-
 is ad modum decoratam; in qua di-
 es nulla umbrosa, tenebraeque nullae ui-
 dentur, cuius prælucens fores atque
 argenteas, Vulcanus faber signis variis
 cœlauit, habet porticum amplam, lon-
 gamque, quæ auram die sereno placidoque
 semper accipit, & extra porticum latā
 signis Phidiæ, Praxitelisque ornatam,
 hortos pomiferos redolentesque conse-
 uit topiariis uiteis, myrteis, laureisque
 contexuit, cui neque æstate, neque au-
 tumno, neque hyeme, neque uerno tem-
 pore fructus uarii dulcesque deficiunt,
 & poma post poma senescunt, in qui-
 bus pudicæ formosæque; puellæ, matro-
 næque; graues, uerno tempore, rosas, uio-

Diomedes
 carrafa anti-
 stes Sympho-
 siastes.

las, floresq; alios ungue tenui colligūt,
 corollasq; odoriferas contexunt, æsta-
 te, & autumno quas illos fructibus ua-
 riis complent, hoc sane uiridarium Al-
 cinoi uireta phœacum regis, amanita-
 teque superat, atq; pomaria Cyri prin-
 cipis persarum, fontibus, fructibus, flo-
 ribusq; antecellit, consitumq; loco sa-
 luberrimo est, sub urbe Neapoli, prope
 littora sinuosa maris uicina lōgo antro
 quod Coccetum condidisse memoriæ
 proditum est, quod euntibus Puteolos,
 Baias atq; sinum Lucrinum uiam pandit
 propè pausylipum montem uitiferum
 apricumq;, in quo mira est cæli clemen-
 tia, ubi senes multi, aui, proauiq; uiden-
 tur, in cuius radicibus, scopuli excisi,
 Mergellinæ Nymphæ sunt, quæ in suo lit-
 tore sedens uarios ludentes pisces in æ-
 quore spectat, & in iisdem scopulis, lit-
 toribusque curuis, Sanazarius uates
 Neapolitanus celebris, phanum opero-
 sam uirgini immaculatæ Syriæ Palesti-
 næ deiq; optimi maximi parenti uiuens
 dicauit haud procul à tumulo Publii
 Maronis principis latinorum poetarū.
 In hoc uiridario atque myrteto pala-
 tioque pontificio, conuiuium hoc non
 minus nitidum quàm frugi, amicis do-
 ctisfi-

Pausylipus
 mons saluber-
 rimus.

Ætissimusque uiris antistes excellens animi magnitudine parauit, quāuis corpore ut statura fuerit paruus, ut Tydeus Oenei regis filius, qui armis inclitus fuit; solet quidem in corporibus exiguis magna regnare uirtus, per Iouem magna festiuitate Symposium celebrauit tanta hominum frequentia & numero discumbentium, cum prius in sacro templo ad aram solennem Deo optimo maximoque sacrificasset, pro pontificatu & salute Pauli III. Pontificis maximi in urbe Roma nuper creati, à senatu prudentissimo toga induto purpurea, quem Deus in uiam æternæ salutis dirigat, ut alios optimos Pōtīfices; & mensæ copiose magnificeque ornatae paratae fuerunt, sub conopeo trabico, & in abaco mira composito arte, quem citreorum frondes, aliarumque arborum inumbrant, opus quidem topiarium erat, uasa corinthia ex auro fuluo, argenteoque antiquo ordine posita erant, quibus antistes maximus in suis utebatur mensis, hora nona post solis ortum, Classiarii tubis canoris, atque tibicines tibiis lōgis signum cœnæ conuiuiis omnibus dederunt. Rō. dicas mihi Cleobule cōuiuas. CLEOB. Maximus fuit

con-

conuiuiarum numerus, quos omnes nominare longus esset sermo, sed quàmplures secutos tibi narrabo. hi fuerunt Placitus sangrius uir grauis, omniq̃ue doctrinæ genere admodum ornatus, Iulius Cæsar Caraciolus qui lyricos uersus Hetrusca musa dulce canit, Antonius Carrociolus eloquētissimus, moribus candidis literisq̃; atticis, romanisq̃ue eruditissimus, Marcus Antonius Paganus rei militaris disciplinæ peritissimus qui de armis & de natura equorū ad principes copioso ornatoq̃; stilo Hetrusco scripsit, Scipio Bicciutus iuuenis nō minus uirtute quàm antiqua nobilitate clarus, Ferdinādus carrafa musis latinis Hetruscisq̃ue candidisq̃; moribus admodum insignis, Franciscus Antonius uillanus Philippi regis Cæsaris filii fidusque prudentissimus cōsiliarius, Ioānes Angelus Pisanellus iuris consultus acutissimus, optimusq̃; patronus, qui ob summam prudentiam legumq̃ue doctrinam, merito in numero sapientū est habitus, Marinus Fleccia, Paulus Magnanus, legum doctores clarissimi, qui iudiciis tanquàm Dynaste iustissimi præsumt, & unicuique quod suū est sine controuersia tribuunt, Thomas Naderius

rius ciuiliū sacrarūque legum peritissimus patronusque acerrimus, Marcellus Berragutus Senensis iuris consultus, qui leges ciuiles in gymnasio Neapolitano ære regio publice interpretatur, Antonius Barratius senex barbatus iure consultus ualde grauis, & ad consulendum prudentissimus, qui in iudicio iustissimus est, & aures non faciles criminatōribus donat, uti uiros decet sapientissimos, Marcus Antonius Flocarus iuris ciuilis pontificiique peritissimus, causarum forensium maximus patronus. Federicus lōgus Minois Lycurgi, Solonisque doctrinæ maximus sectator, Antonius Feltrius iuuenis doctissimus, doctrinaque legum ciuiliū, iurisque sacri pontificii ualde decoratus, Andreas Coscia uir pius erga amicos, pietatis, officii, religionisque obseruantissimus, Camillus Scorciatus homo non minus doctrina quam moribus optimis insignis omniūque laude dignus, qui suos amicos ita caros habet ut C. Lælius Scipio Aphricanus, Ioannes Baptista Mansus ad legum scientiam peritus, ad consilia & urbes gubernandum prudentissimus, qui tribunus Populi diligentissimus est. Hi simul in longa mensa sederunt

runt cenant, & in altera mensa hi con-
 uictorum canauerunt: Epicurus poe-
 ta senior genere Marfus, qui inter lati-
 nos poetas claret Hetruscosq; , quia ex
 Helicone phebi suscepit coronã: Nico-
 laus Fracus uates acutissimus, qui pluri-
 mû in scribendo candoris, salis, fellisq; ha-
 bet, quẽ Camœnæ romanæ Hetruscæq;
 aluerunt: Antonius Mantuanus, non mi-
 nus philosophus quàm uates, qui erga
 Deum pietatẽ habet, erga mortales iu-
 stitiam, & in actiones suas prudentiam:
 Loysius tãfillus musarum Hetruscarum
 decus: Ioannes Baptista primus Apolli-
 nis musarumq; comes: Adrianus Guiliel-
 mus musarum bonarum hospes uete-
 rumq; statuarum atq; antiquitatis ama-
 tor, quibus sua porticus satis est orna-
 ta: Ioannes Franciscus Brancaleo, phi-
 losophus, orator, atque medicus cele-
 berrimus utriusq; linguæ peritissimus,
 cuius eloquentiam Demosthenes, Iso-
 crates, Ciceroq; Romanæ eloquentiæ
 pater, una admirarentur. dulcis enim &
 numerosus est in dicendo, & sua eloquen-
 tia & dulcedine orationis hostes hosti-
 bus conciliare posset atq; urbes inimi-
 cas sua oratione subigere: Marinus Spi-
 nellus archiartos in medendis humanis
 corporibus

corporibus peritissimus admodumq;
fortunatus, qui merito patritiis atq; Re
gulis Neapolitanis carus est; ut Theom
brotus medicus clarissimus Ptolomæo
regi, qui Antiocham regem ægrotantem
incolumitati restituit: Marcus Bellocta
patria Beneuētanus mathematicus phi
losophus, & medicus præstantissimus,
qui de stellis fixis motuque planetarum
haud secus loquitur quam Anaximāder
Milesius, atque Derosus: Iacobus Da
masius patria Brucellensis nullius scien
tiæ expers: Ioannes Paulus philosophus
& medicus clarissimus, Iacobus Tole
tus medicus rationalis celeberrimus,
Petrus Milo Hispanus medicus illustris
fimi Ducis Albæ peritissimus, Petrus
Marius Maurus genere Auerfanus me
dicinæ & philosophiæ ualde studiosus,
Nicolaus Comes Niphi philosophi au
ditor medicæq; artis ualde peritus, Ioan
nes Argentefius Castellonouensis philo
sophus & medicus acutissimus, qui in
uerba Hippocratis, Galeni, Aristote
lisq; philosophorum principis, additus
hoc anno à rege auro honorifice con
ductus parua artem Galeni in studio no
stro Neapolitano publice docuit, & al
ter Asclepiades Patrensis est, qui nouæ
sectæ

ſectæ medicinæ fuit autor, Ioannes An-
 tonius Nouanotrius medicus dialecti-
 cus eruditiffimus, qui acute cum philo-
 ſophis & medicis diſputauit, Antonel-
 lus Rogerius patritius Salernitanus me-
 dicus & philoſophus rariſſimus, Dona-
 tus Antonius cognomento ab Altoma-
 ri arte medicus & familia inſignis, Ioã-
 nes Thomàs Copula medicus clariſſi-
 mus ut alter Democratus, Troilus Lau-
 rus arte Apollinea admodũ clarus, Ioan-
 nes Bernardinus Longus, philoſophus
 & medicus eruditiffimus qui in ſtudio
 philoſophiæ Portio ſucceſſit philoſo-
 pho, ut Theophraſtus Creſius Ariſtote-
 li, Ioãnes Antonius Piſanus iuuenis do-
 ctiffimus, in re medica alter eſt Aeſcula-
 pius, qui conclamatos homines ad ui-
 tam, ut Androgeum ab Athenienſibus
 peremptum, ab inferis ad ſuperos reuo-
 cavit, & Minoi parenti ipſum reſtituit,
 Antonius papus medicus clinicus, qui
 morbo affectis opem non mediocrem
 affert, ut Criſippus, Ioannes Angelus
 Romanus iuuenis acutiſſimus, in medi-
 cina alter podalirius, Sacrarumq; lite-
 rarum maxime ſtudioſus, Laurêtius Eu-
 charini Charifei philoſophi & medici
 clariſſimi filius, arte medica et uirtute
 pa tris

patris decoratus, Ascanius et Prosper
Santini fratres cōcordes, quorum unus
podalirium sequitur & alter Chironem:
Diogenes Siculus medicus clinicus nō
obscurus, cui fortuna secūda semper ini
mica fuit, quæ bonis semper aduersa
tur, malisq; prodest & nunquā perpe
tuo est bona: Carolus perfectus Macha
beus, philosophiæ, medicinæ, artisq; di
cendi omniū peritissimus: Victoriū Sa
lētinus Græcis literis, Latinisq; clarissi
mus: Michael Calaus, & Ioānes Baptista
Parisiū iuuenes sēculi philosophiæ & me
dicinæ studiosissimi: Magister Ambro
sius ordinis diui Dominici sacre Theo
logiæ fidelissimus interpres; maximusq;
concionator: Menippus philosophus
& humani corporis moderator clarissi
mus, maximusq; Palatinus. Et in alia mē
sa simul cenantēs erant Thomas Laurus
philosophus & medicus clinicus atq; Ia
traleptes, ut Arcagatus Pelopōnēsis, qui
primum ex medicis Romā uenit: Pyro
nius peripateticæ doctrinæ satis studio
sus: Ioannes Iacobus Sagisius: Pyreus
Ant. Teueronā: Ioannes Baptista Rosil
lus: Franciscus Ant. Cattus artis Ma
chaomæ peritissimi, humanorumq;ue
corporū defensores, atque eximii pro

pugnatores ac malorum morborū propulsores natura duce. sed alios cōuictores minime narrare possum, quos in cōuiuium Antistes maximus excepit, qui in mensis splēdidis laute discubuerunt, ne te molestia afficiam, ut homo garrulus molestissimus, qui auditores non facile assequitur. Ro. Hāctenus de conuiuiis dixistis satis, sequere modo narrationē epulorum, ac ordinem cōuiui: certe tu nunquam garrulitate usus es, ut tonsorēs, ad quos loquacissimi mortales confluunt, atque assident, te libenter audio quia semper ad gratiam uirescis, & in dicendo nouus es semper, nullumq; fastidis. CLEOB. Subito sedentibus conuiuis, quidam ex ministris malluua argentea uasaq; cristalli, elatis dextris cœperunt, & primum fuderunt aquam manibus Antistitis, qui summū accumbebāt eorū, deinde conuiuæ omnes suos aqua abluiebant manus, aliiq; ministeria symposii magno distinxerunt ordine. quidā mensas omnes mantiliis niueis onerant, alii cerere, alii dapibus uariis & prompte ministrabant, alii pocula aurea manibus elatis gestabant. Interdum cyathos, crateras uino replebant spumanti rite porrigentes cœnantibus, turba

ba frequens ministrorum in uiridario
 amœno modo hac modo illac uolueba-
 tur, motusq; uarios intermiscēs, ac in-
 ter dapes uarias conuiuæ hylares uaria
 petebant uina uti mos est in conuiujs
 in quibus commune certamen bibendi
 esse solet, quod nulli recusare licet, tūc
 poculatores uina poculis craterisq; fu-
 derunt ea propinantes petentibus. Sed
 conuiuæ oēs citra diu ut cum bibebant
 ea uina. In hoc cōuiuio parata innume-
 ra fuerunt & difficilia, dum uini præfer-
 tim à diuersis adducti regionibus, à qui-
 bus & uaria eius qualitate, diuersa su-
 mit nomina, atq; etiā ab urbibus agrisq;
 à quibus trahit originem, sicuti Vinum
 Falernum, Græcum Pramniū, Caristiū,
 Maroneū, Marcociacum, Maluaticum,
 Creticum, Lesbicum, Campanū, Acai-
 cum, Albanum, Latinum, Buxentinum
 Cæcubum, Formianum, Segninum, Sabi-
 num, Chium, Calonum, Geminianense,
 Lucense, Apianum, Rubellum, Oppiani-
 cum, Oppimianum, Aurelianum, Pollia-
 num, Valerianum, Allobrogicum, Rheti-
 cum, Pellinæum, Reginum, Priuernum,
 Tiburtinum, Prænestinum, Guaranum,
 Nomentanum, Sinnessanum, Sueffanum,
 Marsilianum, Vluanum, Fundanum, Ba-

Vini uaria ge-
 nera in sym-
 posio parata.

Thabianum,
sive Ligurgi-
cum.

rolianum, Spoletanum, Caulinum, Trebellianum, Rupilanum, Syracusanū, Marmertinum, Horicinum, Herbulum, Tarentinum, Beneventanum, Costantinum, Laginium, Aminæum, Lusitanum, Gallicum, Burgundicum, Vasconium, Vindomicum, Andianum, Delnense, Isatinum, Prægeanum, Fixanum, Fusianum, Aimum, Tripholinum, Labicanū, Ibleū, Netinum, Valuiantum, Venafranum, Erbulum, Sucrotinum, Marfilium, Salernitanum, Sanseuerinum, Mafsicum, Priuernuntianum, Pretunum, Cesenaticū, Mœcenaticum, Graucanum, Stoniēse, Arsinum, Titacazonum, Adrianum; Multaq; alia genera uini pocillatores conuiuis attulerunt, quorum nomina in infinitum producerentur ferè, nec memoriae hærent omnia, unum quodq; in suo genere redolebat profecto ueluti nectar potus deorum gentium. Interea chirotoni, Phasianos, Attagines, Capos, Gallinas numidicas, Pauones, Anseres, Anates, Papiones, externas aues Turdos, Ficcedulas, pluresq; alias uolucres, Apros, Portellosq; lactentes ueribus inassatos, gladiis acutis mira manuum arte diuidebant, mensisq; distribuebant omnibus; aliiq; ministri anhelantes in hortorum
stra-

stratis currebant, ferentes patinas plenas testis, artocreis, atq; aliis dapibus saliaribus quibus Architiclinus omnes ornauit mensas, ac oportune conuiuis uniuerfis exhibuit; postremo centum quinquaginta discoboli ætate pares, bellariis ultimas impleuerunt mensas, quæ late conuictores epulari non cessarunt quamuis uentriculos dapibus uarietateque uini exsaturatos habuissent. sed postquam amor uini poculis compressus est, famesq; epulis uicta cessauit, Symposiastes amplurn ac gemmiferum craterem falerno uino spumantiq; sibi plenum dari poposcit libauit, libatũq; porrexit uniuerfis conuiuis qui summo tenentes ore libauerunt; at Menippus philosophus & medicus expertissimus, maximusq; Palatinus siue aulicus, læta frõte crateram suis accepit manibus cum talia diceret; ad sis Bacche dator lætitiæ bone decus, & hylaris se prouit auro; & falernum magna cum uoluptate hausit. Solet enim ex amphiteto in mensis regalibus bibere. Remotis denique mensis thessaratis, scena, magna arte parata fuit, in qua Bacchus, Iouis ex Semele filius super Tygridem equitans uidebatur, cui facies muliebris erat, & caput

armatum cornibus acutis, uelatumq;
 racemis, pectusq; nudum, cuius sinistra
 pateram amplam tenebat, quam ex au-
 ro fuluo Vulcani manus fecerant, in cu-
 ius medio Apollinem nouemq; musas
 Iouis & Memoriae filias cœlauert, de-
 xtraq; uitem habebat, a qua grâdes pen-
 debant racemi, Bacchum Ino nutritrix, Se-
 mele mater, Aganæ, atque Autonoe si-
 mul cum Corybantibus, innumerisque
 centauris gressibus incedentibus equi-
 nis sequebatur. Olli uiso Baccho imber-
 bi iuueniq;, Hermogenes Tamyas, De-
 moleus, atque Achion cantores peritis-
 simi Rhodii hos sacros dythyrambos si-
 mul cæcinerunt quatuor auratis perso-
 nantes citaris, uti solent in conuiujs re-
 gum hymnos cantare mellifluos.

CANTORES AD BACCHVM.

SALVE Bacche Iouis Semelesq; proles
 Quæ nympha captû à patre rege deco-
 Cædenti lacte, & prædulce fouerunt (re
 Melle, sinu in tepido, molliq; tenentes,
 Cingentes caput uiolisq; rosisq;
 Vallibus in Nysæ antroq; uirenti
 Salue Enan copiose & uuis
 Dulcibus ornate
 Quem sacrae musæ Fauniq; Satyri
 Atque

Atq; Hamadryades Dryadesq; procaces
Comptæ & Oreades innocuæq; Napææ,
Centauri duri Panesq; lycei,
Saltantes semper uenerantur omnes,
Atque docent montes, cölles syluasq;
Et nemora umbrosa antra & opaca
Ac fontes gelidos & flumina amæna
Et spelæa caua atque horrêda ferarum.
Bacche tuum sacrum resonare nomen
Quod suis recantat uocibus Echo
Nympha iocosa per auia & antra
Ter Bacchû, Bacchû, Bacchû reclamans
Cum Iunone Dæa sub rupe sedenti,
Tecta hedera uiridi nigrisq; corymbis,
Arma, iramq; tuam sæuosq; furores
Non cessant uates cantare sub umbra
Daphnes, belliger Io, Bacche,
Pentheia punisti, regemq; Lycurgum,
Vicisti anguipedum fera bella Gigantû,
Quorum rupisti unguibus ora leonis;
Aptior festis, Choreis iocisq;,
Tu curas hominû dispergis edaces
Et requiem miseris mortalibus affers
Et dubiis reducis spem mētibus amplā,
Credulāq; uitam fouet ore sereno
Annem tu flectis, uitreosq; fontes
Tu timidos audere facis, fortesq;
Reddis, & audaces in terris, & alto
Acquore.

Imbelles ad bella uocas uiolenta,
 Et facis ad Martem, mortēq; promptos
 Ac nervis uires das, atque calorem
 Extinctum reuocas senibus,
 Et robur ualidum membris ministras
 Et uatum reddis prae cordia laeta,
 Ac Venerem calore foues, natumq;
 Cum genitrice Dea frugum potenti.
 Tu linguam, pectusq; moues, & operta
 Dulcis lacche recludis
 Mortales cogis quin uera referre.
 Te Ganges dominus sensit potentem
 Imperii clarum terraq; mariq;
 Namq; triumphasti magnū per orbem
 terrarum

Fronde triumphali tua tempora cinctus
 In curru, uectis uastis elephantis
 Caprum Bassaridum immolante turba
 Et calamos Faunis infantibus ore
 Ac bucina Satyris, & tympana palmis,
 Et cana Baccharum turba pulsantium.
 Cymbala.

Musis, & Phœbo cytarisq; lyrisq;
 Personantibus, gaudete Cybele
 Et Ioue, uitifero primoq; triumpho
 Inde tuum in thalamum redasq; iugales
 Gemmifera frontem redimita corona
 Venit pulcra Ariadna,
 Vesta capistratis à tygribus Indis

Tenato

Te nato Iouis contenta marito
 Quæ modo flammiferi inter sydera cæli
 Enitet, & sua clara corona refulget
 Sub cauda fului astriferi q; Leonis,
 Quam tu fixisti radiantibus astris.
 Et mō cælū habitas cū Marte corrusco
 Et calido suffundis lumine terras
 Nutritor tui & senex Silenus
 Haud procul a te splendet in astris
 Nymboſaq; Hyadis quæ cornua tauri
 Summa tenēt, alto te in æthere alūnum
 Spectant, nutrices quoniam fuere
 Nempe tui
 A Ioue sunt cæli astriferi locatæ
 In rutila sede
 Euge Bromi, quæ inter mō numina diuū
 Sublimis stellato in æthere fulges
 Redde omnes hylares conuiuia lauta
 Qui musis faciunt placidis Phæbo q;
 Fontibus in uitreis, latisq; uiretis
 Ceu sacer Antistes Carrafa in amænis
 Hortis instruxit symposia amicis,
 Te bene Iacche precamur.
 Et nos qui mensis regalibus hymnos
 Cantamus tibi, fac, fac uiuere lætos.
 Ac Chium potare merū, hinc ad multos
 Et passim fiāt tua pocula plena (annos
 Nectare dolci
 Ac dexter tua sacra colentibus adsis,
 Mystica,

Ariadna in-
 ter sydera cæ-
 li fulget.

Coronam
 Ariadnes li-
 ber pater as-
 tris tene-
 bat.

Bacchus in-
 ter astra cum
 Marte.

Silenus inter
 astra cū Bac-
 cho.

Myſtica, Latinæ pater Craſſiq; ſoporis
Vſque precamur.

CANTORIBVS hymnum modulatis ſa-
crum alternis uocibus, Citarisq; cano-
ribus ſub picta ſcena conuiuæ diem ge-
neralem uario dulciq; ſermone tere-
bant, ut in conuiuiis fieri ſolet. interea
nocte ueniente umbris maioribus de
montibus cadentibus, omnes conuicto
res, à ſedibus ſubſelliisq; ſimul ſurrexe-
runt abeundi libertatem, ab Antiftite
Sympoſiarca petentes, quibus læta fron-
te conceſſit, & Luna nigri perlucente
abierunt, facibus tamen accēſis præben-
tibus lumina nocti. Ro. O lautū con-
uiuium, & nouo paratū ſplendore, ſum-
ptibus magnis, mirabili ornatu, ma-
gnoq; in ſtructura ordine, non ſine ſtupo-
re miror in quo fuit tanta epularum ua-
rietas, tragematum, generumq; uini co-
pia, per Iouem Luculli familiares in die-
bus genialibus, qui cum eo cœnabant;
In Apolline, non copioſius conuiuium
hoc habuerūt. CLEOB. Rota uates dul-
ciſſime non ne tibi ſympoſium dignum
memoratu narraui? & nō poeticum ut
nonnulli credunt. Ro. Cleobule lepi-
diſſime narraſti conuiuium uerū & non
poeticum

*hic incipit
de uino*

poeticum, sed cuperem omnium uini generum differētiās scire atque naturam, quæ symposiastes in suo parauit conuiuio, quia non solum uinum Italicum, sed trasmarinum illic affuisse narraſti, propterea rogo Cleobule ut omnium generum uini naturam mihi ſcire cupienti diligentiſſime explices, noliſq; rem facile cupido mihi amico negare. CLEOB. me Hercule libenter facerem ſi uinum biberē, ſum etenim abſthemius, nam parentes mei à teneris unguiculis uinum mihi interdixerūt, propterea nullum uini genus aperire poſſum tibi, nec de uini natura quidquam loqui, ſed bene de aquarum natura, quæ hominum mentes non mutant, nec perturbant. Spartani abſthemii fuerunt, ut teſtatur Xenophon libro de republica. iure Spartani uino abſthemii fuerunt; atque mei parentes, qui, & obſoniorum nūquam fue-
re amatores, ita me educarūt, ac ſi Spartani fuiſſent. Ro. prudēter parentes tui ſobrii te inſtituerunt, ſed mihi dicas, quem nam uirum doctum cenſes, qui copioſe de generū uini natura dicere poſſit? CLEO. Menippum philoſophum, & medicū diſſerere poſſe arbitror, nam ipſe omnium generum uini differētiās,

naturamq; scitè facileq; explicabit, ipse enim optimo intelliget uino, & conuiuiorum regum maximus est frequentator, & semper in aulis regū aliorumq; principum uersatur, apud quos prædet, laute, atque cœnat. Ro. ubi nam est Menippus? CLEOB. domi suæ. RoT. qui scis? CLEOB. mihi pauloante statius eius libertus dixit. Ro. mittamus ad eum Polydorum nostrum eumq; rogi tet ut huc ueniat. CLEOB. Noli Rota amicissime istec in animum inducere tuum, non est tempus opportunum ut senex Menippus ad nos ueniat. Ro. Quid igitur agendum est? CLEOB. Ad eum accedamus, ad quem solent doctissimi uiri frequens time ire. Ro. Pol recte dicis, hoc mihi in animo est, & id agam quod iubes. CLEOB. excitemus tamē prius Calistum dormientem, ut nobiscū ueniat. Ro. Bene inquis. CLEOB. O Caliste o Caliste surge; CALI. Heu o à somno expergiscor dulci o Cleobule nunquid somnum Epimenidis dormiui? CLEO. nequaquā. CAL. Vbi nā est Rota dulcissimus hospes noster? CLEOB. nunquā fuisti ei magis propinquus, meo adhæret lateri, non ne eum uides? adhuc oculos clausos tenes ob crassum soporem

Epimenides
philosophus
in antro than-
nis dormi-
uit.

rem. CAL. O Rota amicissime quam placide in tuo cubiculo mea lumina somno salubri sunt deuicta, atque clausa, nulla sollicitudo somnum abruptit placidum, sed me omnino immemorem laborum, in molli pictoque cubili somnus dulcis reddidit. RO. Ioui xenio gratias ago, qui somnum lætum tibi misit, sole medium cæli ascendente, sed mi Caliste interdum expedite ocyus, & tuos ablue oculos, quia ad Menippum philosophum simul iruri sumus. CAL. Paratus sum, quid tibi cum Menippo philosopho.? RO. scies postea, modo in nostris equitemus equis, & ad ædes Menippi absque mora eamus. CAL. Sine mora equitemus, sed per urbem. CLEOB. Probè inquit Calistus. RO. Ita fiat, sed mi Cleobulæ aperte dicas mihi, ubi nam habitat Menippus? CLEOB. In suburbano propè ædem sacrarum uirginum, extra portam diui Ianuarii. RO. Esto dux, equita, te nos sequemur. CLEOB. Hinc ad Menippi ædes non multum distat, & nostri equi ita sunt ueloces ut solis currus, iter magnum ædepol perrexerimus cito o Rota. eccum Menippum in sua porticu ampla spatiâtem ornata statuis Apollinis, Aesculapii, Pythagoræ, Hippo-

Hippocratis, Galeni, Platonis, Aristotelis, Theophrasti, atque Nyphi sueffani philosophi, aliisque; Iconibus Illustrium uirorum antiquisque; tabellis ex paruis factis lapidibus durisque metallis. MEN. Video Cleobulum, Calistum & Rotam familiares meos ad me uenientes in hac tempestiuâ hora, non absque causa huc ueniunt, quid rei esse potest? eos ante fores expectemus, iam propè sunt. CLEOB. Salue ter Menippe. MEN. Saluus sis septies Cleobule, felix doctissime Rotas, tu quoque Caliste sospes sis. Hercle uestro inopinato aduentu, in hora non oportuna gaudeo; quid boni huc afferis? quid boni in uestra agitur patria? quid de annona? quare hoc tempore calidissimo ad me uenistis; quid boni afferis? testor Iouem, has fores perpetuo uobis omnibusque; amicis, probisque; uiris, noctesque, diesque; apertas esse. interea exequis dissilite uestris. quid moramini? dissilite, has modo capite sedes. CLEOB. Tempus Hercle sedendi est, laesi ædepol sumus. interea Rota mi facundissime postquam te recreaueris, absque mora dicas quicquid a me audire non potuisti, Menippus enim familiaris noster nil tibi cupientissimo negabit. MEN. Per
Aescula-

Aesculapium nil negabo, paratus sum, discipulo mi Rota uates doctissime a te audire, quid est, quod pro te efficere possim, & mea arte medica atque philosophia adiuuare. Ro. Quod à te audire desidero, paucis dicā. MEN. Dicis obsecro. Ro. Quia philosophus & medicus clinicus es, & uarias ægritudines hominū tam sublimis quàm infimæ fortunæ curas ut senex Hippocrates, atque Galenus, omnia medicamenta docens cuius philosophia, & medicina non solum principes, sed etiam uniuersi homines indigent, tam pro tuenda ualetudine quàm pro recuperatione incolumitatis, quos tuo consilio atque doctrina non aliter adiuuas quàm senex sapientissimus Hippocrates, qui uniuersam Græciam arte medica iuuit: Idcirco tum tua doctrina, tum tua comitate, omnes Illustres uiri merito tua utuntur amicitia, & ad suas aulas, conuiuiaq; frequentius te uacant, quos uehementer oblectas, quia philosophus & aulicus maximus es, ea enim audis atque dicis, quæ ad hominum modestiam pertinent, & omnia in aulis regum cū moderatione facis, & obscœnitatis uerborum semper abs te abest, quæ hominem scurrā & ridiculum facit, merito

rito urbanus atque comes uocaris Menippe, & non es uti Diogenes Cynicus qui nulla comitate utebatur, sed ut Aristippus palatinus es, merito igitur Cardinalis amplissimus Ariani te ad suū inuitauit conuiuium, in quo apertis astris palatii atque uiridarii, tecum aliisque cōuiuiouibus epulatus est sub tegmine mori arboris, te rogo ut mihi omnium uini generum naturam explices, quarum in symposio simul cum aliis conuictoribus bibisti, maxime cum uini rationem illustrare soleas, ut Cleophantus medicus illustris antiquus. MEN. Libenter explicabo sed non breui oratione usus es, mihi quidem ocioso curis laxato de uini generibus differentiisq; sermonem facere iucundum erit, de quibus librum perutilem composui nō ut Asclepiades qui magnum uolumen scripsit de generibus uini, cum professor rhetorices primum fuisset; & cum in arte dicendi minime lucraretur in artem medicam se conuertit, & totam medicinam ad casum reuocauit & conuitiatam fecit, librumq; meum hactenus nemo uidit, quem sub signo clausumq; teneo, sed propediem calcographis dabo. sed mi Rota scias in cōuiuiō amplissimi Cardinalis diuersorum

Cleophātus
medicus anti-
quus de quo
Pl. lib. xxiii.
cap. 16 memi-
nit.

rum generum uini generosi me hausisse cum aliis conuictoribus, qui inter conuiuia prorsus consueuerunt, & huiuscemodi uinum meis laudibus celebrasse, quod me eloquentem moderate sumptum reddidit, ædepol uinum à me, ut ab antiquis uatibus, summo solitum fuit haberi honore, magnisq; dotibus celebrari, quoniã tristes curas ex corde pellat, animos stiparet, uires reparet, lætitiã afferat, ingenium acuat, merito Homerus diuinus uates dixit, ut pellant homini curas dii uina dederunt, Compulit ut uinum prudẽtem promere carmen. Dulceq; ridere atque agili saltare Chorea, & Odyssæam atque Iliadem cum potus esset prius scitẽ scripsit quem Ennius poeta Rhodien- sis incitatus ad bella dicẽda profiliit, nulla enim poemata, nullasq; historias diu posse uiuere censeo, quæ ab aquæ potoribus scribantur, ex hoc Demetrius poeta inquit: Dulce merum musis equus est in carmine uelox, si quis aquã potus nil bene parturiet. Et Persæ dicebant, firmiora consilia esse quæ inter uina a bene potis dantur quam quæ a sobriis, & ieiunis; unde absthemii ab illis reiciebãtur a consiliis. & Plato inuitationem uini iucundiorẽ esse in cõuiuiis dixit quàm quæ

Dotes uini

Homerus de laude uini.

Ennius uino-
sus.Demetrius
poeta de lau-
de uini.Persæ com-
mendant ui-
num.Plato in pri-
mo & secun-

C fieri

do de legi-
bus .

Homerus est
cæcus factus
nimio potu
uini.

Ennius ex
immoderato
uino passus
est articulo-
rum morbu.

No. homines
uinolētos in-
feliciter mor-
te applicuiſ-
se.

fieri solet sub quibusdam arbitris & ma-
gistris cōuiuiorum sobriis , quod sensim
conuiuas hilariores reddat. Ro. Bene
inquis Menippe, sed quare uini dāna ob-
tices? nōne Homerus cum esset iuuenis
ob uini potionem immoderatam Ithaca
morbo oculorum laborauit, & in urbem
Colophonem Ioniz profectus, in eadem
prorsus , suis fuit orbatus luminibus; &
Ennius ex intemperiei uini usu articu-
lorum contraxit morbum; quo consum-
ptus est. Et Persæ populi bellicosi & te-
mulenti, quot ruinas atque cædes passi
fuerunt? & Archelaus senex ex immode-
rato austu uini periit; Philostratus cum
in balneis uestianus esset uino inebriatus
scalarum lapsu pœnæ morte præuentus
fuit. Lycidas philosophus uini potione
dura paralyſi affectus fuit, qua suū obiit
diem, Cleomenes Parthorum rex cum
uinolētiam scytharum imitaretur maxi-
mam sibi acquisiuit infamiam. Gannip-
pus Aminesque fratres Syracusani ui-
nolenti pro indignum facinus suas fœ-
darunt filias, Antiochus Syriæ Rex or-
dine quartus cognomēto magnus uino-
lencia totam dormiebat diem naturalē,
suarum penitus rerū oblitus, suis sole-
bat dicere amicis priusquam biberet, o
amici,

amici, mihi bibendum uidetur, nam cum
 animum uinū attigerit, dolores quidem
 sedabit, ueluti mandragora homines in
 somnum conuertit & ueluti oleum in
 flammās igneas se uertit, Holofernes Ca
 padociæ rex à Iuditta puella pulcherri
 ma uiduāq; atque seruatrice pudicitiae
 sanctæ, suo pugione, somno uinoq; sopi
 tus, occisus est. Alexander Macedoniæ
 rex immoderato uini haultu, iraque mo
 tus in conuiuio Clytum amicum se non
 innoxium a satellite capto inter conuiuas
 ei assentiētes trucidauit, duosq; dies na
 turales dormiebat, propterea censura
 examinatisima, Antrocidēs philoso
 phus Alexandro dicebat, uinum potatu
 rus, Rex memēto te sanguinem terræ bi
 bere, sicuti cicuta homini uenenum est,
 ita uinum cicutæ, uide inquit Alexander
 quanta uis uini, ut uenenum ueneno sit;
 Philippus Alexandri regis pater uini bi
 bax fuit, ac natura furiosus, ac intra pe
 ricula temerarius, & ob uinolentiam, fa
 cile sui obliuiscēbatur officii, regiāq; di
 gnitatis. Cicero Marci Tullii filius, adeo
 Philenus fuit, qui duos uini congios si
 mul bibere solebat, & temulentus, Mar
 cum Agrippam patera percussit. Domi
 tius Apher ob uini potū immoderatū,

Cicero quar
 ta quæstione
 Tulci. memi
 nit de Alexā
 dro, & Sene
 ca episto. 38.
 ad Luciliam.
 Plin. libr. 14.
 cap. 5.

in cœna periit, Philoxenus adeo uinolentus fuit ut sibi collū gruis optauerit putans cum biberet maiorem se accepturum uoluptatem, Andibūtus Anglorum rex, quodā in symposio dum largius uinum sumeret repēte animam efflauit, Elpenor uino plenus cum pedibus insistere non ualeret scalarum lapsu exanimatus est, Archelaus philosophus ex immodico potu uini periit, uehementer à philosophia obiurgatus, Lycidas philosophus ex nimio uini haustu paralyfi affectus, mortuus decessit, Myrtale mulier temulenta mero folia lauri miscebat ne uinum speraret, unde Martialis poeta Hispanus ait, Multo solet fœtore uino Myrtale plerisq; , Sed ut nos fallat deuorat folia lauri. accusat quoq; Martialis Fescenniam impudentia, quæ ne uinum oleret, odores deuorabat, Ne grauis hesternofragres fescennia uino, Pastillos Cosmiluxuriosa uoras; quam Iuuenalis Satyro philosophus notauit quia dū Bonæ deæ sacrificaret quot annis in domo pontificis pro salute populi Romani, liberalius, Falernum uinum bibebat, Prò populo faciens quātum Laufella bibebat, Lysander dux Lacedemoniorum uino deditus suam audiuit infamiam, cuius egregias uirtutes

uirtutes uinum obscurauit; Antigonus
Rex adeo uinolentia deditus fuit, quòd
suum regnum Aristoni Themisoni; fra-
tribus Aegyptiis administrandum cōces-
sit, & cum bellum cñtra Romanos sum-
pssisset captus amore puellæ Calcidensis
cum iam pugnaturus esset, nuptias cele-
brauit, hyemeq; tota cum ea uino Vene-
riq; pariter indulxit, ex quo uictus à Ro-
manis Euphesum aufugit. Cleomenes
Lacedæmonius ob ebrietatem seipsum
necauit, Hipparinus Dionysii filius tirā-
nus ob uinolentiam fuit iugulatus, Loth
ebrius cum suis concubuit filiabus, Noe
uino inebriatus fuit, Anacreon poeta
Baccho deditus cui cum liberalius indul-
geret, uno atimo subito fuit suffocatus,
Cato minor cū operam compotionibus
& comestationibus cū suis amicis daret,
totam noctem ad aurorā usque, licet uir
tute clarus atque excellens esset, à Cæsa-
re propter uitium ebrietatis ignominia
fuit notatus, Polyphemus cyclops in
æthna altissimo mōte Siciliæ, hausto lar-
gius uino, dum in profundum concidif-
set somnum, ab Vlyxe fuit obcæcatus,
Aurelianus de Bonosio Imperatore dice-
re solebat, Bonosius Imperator natus
est, ut bibat & non ut uiuat, Marcus An-

tonius ob turpem uitam atq; uinolentiã
 bonis honestisq; ciuibus odio fuit: sem-
 per enim inter scorta, mimos, atque alea-
 tores uersabatur, totamq; diem uino lu-
 xuq; plenus dormiebat, Claudius Tibor-
 nes Nero fuit nominatus, a ioculatori-
 bus ob uinolentiam, Claudius Biberius
 mero, Nysæus tyrānus Syracusanus post-
 quam ab Auruspicibus breui se morit u-
 rum didicit, reliquū uitæ quod superfuit
 comestationibus & ebrietatibus impen-
 dit, qui legibus sacris puniendus erat ob
 temulentia uitium, nā sobrietas princi-
 pi conuenit, atque illis qui serio reipu-
 blicæ curam gerunt; aliarumq; rerum ge-
 rendarum; in rebus quidem agendis ui-
 giliis, breuiq; somno opus est; Sicuti tu
 Menippe optime scis, qui in omnibus
 doctrinis es præstantissimus; qui libera-
 lius potare solent, haud iusta requirunt,
 quia tumultuosi fiunt, Hercle uinolentia
 homines in beluas conuertit sapenum-
 ro, nam multis armatur capitibus, hinc
 enim fornicatio, hinc ira, hinc mollicies,
 hinc turpes oriuntur amores, hinc ocu-
 lorum caligo, aurium surditas & penè
 omnium infirmitatum alumna perhibe-
 tur; iure igitur Solon sapientissimus sa-
 crarumque legum lator suis sanxit legi-
 bus

Vinolentia
 in beluas ho-
 mines cōuer-
 tit.

Lex Soloni.

bus Principem morte mulctandum, si uolentus deprehēdatur, & diuus Paulus damnat sacerdotes uinolētos, quos lex uetus diui Ioannis Baptistæ imitatione, à uino & sycera abstinere perhibet, Timotheo autem gratia imbecillitatis uentriculi præcepit ut modico uteretur uino, Iure ergo ebrietatem aliāq; uitia puniēda esse lege sancitum fuit; sunt quidem uitia & uirtutes in potestate hominis ut eas sequantur siue fugiant, ut scite cecinit Propertius, uino forma perit, uino corrūpitur ætas, uino sæpe suum nescit amica uirum, merito laudatur Romulus primus Romanorum Rex, qui magnam curam temperatiæ potus habuit, & ad cœnam uocatus non multum bibe-
bat, quia postridie habebat negotium, legemq; tulit, ut qui uini sumpti insania debaccharentur, morte plecterentur, & mulieres temulentæ necis supplicium paterentur, uiuebant eo tempore absthemii uiri, absthemiaq; mulieres, o utinam fons clitorius arcadiæ illas abluerit regiones, quæ homines bibacissimos procreat, certe quæ sitim de fonte clitorio lauat, uinum fugit. unde Ouidius ait, Clitorio quicūq; sitim de fonte lauauit, Vina fugit gaudetq; meris absthemius

D. Paulus.

Propertius.

Laus Romu-
li Ro. Rex.Fons Clito-
rius.

Oui.

Laus Anach. undis, Iure laudatur Anacharses philoso-
 phus, qui semper aquæ potu usus est, &
 Regis Malsi. & Malsinissa Numidarum rex, iure com-
 mendatur, qui ob cibi & potus tempe-
 rantiam, centum uixit annis absque mor-
 bi querela. Pompeius magnus, Cyrusq;
 Pompeius & senior, ambo uiri illustres temperatissi-
 Cyrus senio. mi fuerunt qui consilium probati medi-
 ciperatissimi ci Hippocratis fuerunt sequuti, qui in-
 Hippocr. sen- tentia. quit uiuendum esse temperate. Enimue-
 ro omnes qui crapulæ uentriq; student,
 nunquam bene ualent nec longeuum esse
 possunt, quia ebrietas eos sepelit, Pro-
 pterea ciuitatum gubernatores, provin-
 Magistratus. ciarum proconsules, exercituum Impe-
 Gubernato- ratores, Classium ductores, custodesq;
 res quales. artium munitarum mœniis, fossis, ma-
 chinis, tormentisq; æreis flâmas igneas,
 pilasque ferreas in hostes rauco seu po-
 tius tonitruo sonitu facientibus, (quas
 suo uocabulo bombardas uocât) & oēs
 uiri magistratus gerentes à temulentia
 omnino abstinere debent, neque custo-
 de custos indigeat, per Iouem ex immo-
 dico meri potu, ex cōstituto cerebrum
 & hepar uitiantur, neri fiūt imbecillio-
 res; unde tremor, conuulsio, paralytis,
 epilepsia, apoplexia, aliaq; morborum
 genera oriâtur, sicuti Menippe per opti-

me

me noris, qui Galeni artem exerces; nō
 ne Bacchus furens, manus centaurorum
 eorumq; Hely, dicis, ad arma mouit? &
 Lacedæmonios, Thraces, Deonos, Ly-
 dos, Parthos, Indos, Argiuos, Tyrin-
 thios, Phigalenses, Scythas, Gallos, al-
 liosq; innumeros populos suis munerib-
 us, officiisq; prorsus perdidit, uti ait di-
 uinus Plato, quia uini potores immoder-
 ati fuerunt, de quibus longiorē sermo-
 nem nō faciam, ne te molestia afficiam,
 hæc omnia diffusius tibi dixi, quia uinū
 miris extollis laudibus. MEN. Sapiēter
 Rota loquutus es, gaudeo te historiarū
 admodum esse studiōsum, nullū me Her-
 cle defamasti uirum, doctrinam optimā
 Socratis bene didicisti, qui suos audito-
 res pios atq; moderatos efficiebat, Ceu
 Xenocratis Polenium iuuenē Athenien-
 sem ab intemperantia ad temperantiam
 reuocauit, Socrates quidē uir iustus er-
 ga omnes mortales semper fuit, & a del-
 phico oraculo prolatus, quod dixit nul-
 lum hominem iustiorē liberaliorē ac
 sapientiorē Socrate fuisse, sed mi Rota
 obsecro ut aduertas, iras, pugnas, a-
 more, uoluptates, dolores, insanias, hæc
 & similia immoderatum uini usum con-
 citare, moderatum uero intelligētiam,
 memo-

Populi diuer-
 si temulenti.

Plato libr. de
 legibus.

Xenocrates.

Quid pariat
 usus uini im-
 moderatus.

memoriam opinionē uirium robur animūq; ad agēdum promptiorem, atque alacriorē efficiere, ueluti Iouis imber leuiter irrorās uegetiores plātas reddit, quā impetu descēdēs, haud secus uini usus, moderatus quidē uirtutē excitat, uidetur sanè mihi, aliisq; philosophis nō obscuris, corpora hominū id pati quod etiam plantæ ferunt, quæ si frequentibus imbribus irrigatæ fuerint, nullo pacto se erigere possunt, neque auris perflantur; uerum si illis quātum sufficiat habuerint alimentum, recte ac feliciter surgent, & ad fructuum maturitatem facillime producuntur, ita Pol homines afficiuntur, nā si portiones frequētiores hauriant, statim mens & corpora illorum ab æquitate declinant, neque respirare, nec quidquam dicere possunt, turpissima ebrietas mentes hominum labefacit, ac prorsus minuit & arcana propalat quā semper odio in cōuiuiis habui, merito Athenæ & Farentum ebrietate in Bacchanalibus carpuntur, per Iouem in cōuiuiis semper uinum bibi dilutum, & si bibēdi certamen esset, ut in conuiuiis Germanorum, merito Aeschilus ait, æs formæ; uinum mentis speculum est, & Theognis uates dixit, igne probant homines aurum,

Certamen bibendi apud Germanos.

rum, argentumq; periti, ast hominum uirum monstrat aperte animum, scias amice dulcissime me in symposiis moderatius uti uino, licet crebro conuiuia sequar & summum bonum non in uoluptatibus pono corporis, ut Aristippus Cyreneus posuit, quæ tanquam parasitus principes comitatur, quia epulis ac uino indulgebatur, & ut Bacchanalia uiuebat quem merito Diogenes canem regium appellauit. R o t. optimum studium Hercule elegisti, in ætate mobili ocioque tuo. M e n i p. Scias Rota quod nimius usus uini uitalem facultatem innatumque calorem obruit, penitusque summergit, habitudinem corporis tremulã reddit diuinæ atque principi animæ parti nocet, quam Græci igemonicon uocant, & qui se uino ingurgitât, sensus obscuros habêt, sed ego non me uino obruo, ut quidam medici scioli putant qui me apud regulos, apudque matronas defamant, cum dicerent me in principû mensis poculis uino plenis ingurgitare, si ita esset ut maleuoli aiunt, non philosophus, non optimus essem medicus, at illorum inscitiam atque stultitiam derideo, nam uinum moderatè bibo, quoniam senes reuiuiscere facit,

Aristip. philo-
sophû in uo-
luptatib. po-
suisse sum-
mum bonû.

Ironia utitur
Ro. in Men.
studium.

facit, quia calorem insitum suscitatur, atque augere nec non remedium contra duritiem senectutis efficit, malorumque omnium obliuionē præstat animosque exhilarat; per Iouem ad conuiuia rogatus, accedo & non sponte, & mensis sobrius accumbo, & citra delicias prandeo atque cæno. Ro. hæc audiui a uiris Palatinis qui te apud principes cœnātem uiderunt, mediusfidius uitā prudenter instituisti, ut sapiētem decet uirum, mihi sane de uini commodis damnisque admodum fatisfecisti hactenus, modo de generibus eiusque differentiis, uenuste (ut soles) ordire sermonem. MEN. absque mora; Vini plura genera & infinita fuisse apud maiores nostros neminem latet, sicuti species uini diuersæ habentur, quæ non solum à diuersitate regionum, urbium, pagorum, sed agrorum à quibus proueniunt, nomina sumpserunt ita uini generum alia, alii grauiora esse nemo dubitat, & principatum inter optima uini genera uinum Pucinū obtinet, quod græci miris laudibus pitetanum appellauerunt, quod procul à Timao fonte in colle Saxeo Adriatici sinus uites generosæ tulerunt, quo Liuia Augusta octoginta duobus annis usa fuit,

Infinita uini genera.

*Pucinū uini
Pitetanum.*

it, nec aliud bibit uinum, Falernumque uinum secundum obtinet locum, quod Falerni agri Campaniæ duplex produxerunt flauum uidelicet & album qui agri à ponte campano leua petentibus urbana Coloniam Syluanam Capuæ cōtributam incipiebant, hæc utique regio colles habuit uitiferos, nec in nouitate nec in nimia uetustate corpori salubre erat, prima eius ætas a decimo, media à quinto decimo anno incipiebat, à uigesimo capiti & neruis noxium erat, & eius duo etiam genera, austerum cui rufus erat color, & dulce cui color albus. Vinum Faustianum & Gauranum utrunque admodum generosum; Coecubum uinum optimum fuit, In palustibus populetis nascebatur, in Amiclano sinu, atque fundis, Anxureq; urbibus, & satis nutrebat, unde Martialis ait, Cœcuba Fundanis generosa coquuntur ahenis, caput & uentriculum pertentabat, & in conuiujs non multum bibebatur, Calenum uinum duplex fuluum, ac nigrum magis stomacho cōferebat quàm falernum Signinum uinum, à populis Signinis dictū, asperum habebat saporem & uetustate melius melius fiebat, & Homerus uinū Pramnion commendauit, quod in Smyrna

falerni

Signinum

Calenum

Coecubum

Faustianum

Gauranum

Martialis

caleni

signinum

Pramnium

na regione, in eiusdem agris, collibus-
 que vitiferis nascebatur, & hoc merum
 Hippocrates medicorum omnium facile
 princeps satis laudauit, uinum Rhegium
 pingue erat & utile ad bibendum cele-
 rius, uinum Prænastum crassum, uinum
 Massicum austerum, uinum Vluanium
 leue, uinum Fūdanum plus iusto alebat,
 uinum sabinum omnibus lenitate pro-
 ponebatur, uinum Nomentanum, nec
 admodum suaue nec leue erat, uinum Spo-
 letanum, flauum & croceum suaue, ui-
 num Caulinum optimum, cuius suauita-
 te omni præponebatur; circa Capuā ur-
 bem Campaniæ oriebatur, uinum Tre-
 bellicum, optimum quidem, & gustui
 ualde gratum, quarto lapide à Neapoli;
 uinum Herbulum; album, nigrum & te-
 nue, uinum Farentinum dulce & uentri-
 culo amicum, uinum Lagarinum haud
 procul à Grumestis Europi populis gi-
 gnebatur Messale potu & salubritate in-
 signe; uinum Aminæum, album & nigrū,
 in Aminæa regione & in eminētibus col-
 linis iuxta agros Falernos, atque in Tri-
 nacria originem habuit, quod uites ami-
 nææ ferebant, ob firmitatē senio pro-
 ficiscentem, longamque uini uitam uiti-
 bus aminæis principatus datus est, pro-
 pterea

Rhegiū.
 Prænastum

Massicū
 Vluanium
 Fūdanum
 Sabinum
 Nomentanū
 Spoletanū
 Caulinum

Trebellicū

Herbulū
 Farentinū
 Lagarinū

Aminæum

pterea Vergilius cecinit, sunt & Amineæ
 uites firmissima uina. Vinum græcum
 antiquitus in magno fuit pretio, & eius
 Cyathus, in symposiis, tantum dabatur,
 quod in Latio agro & campano ad mon-
 tem Vesuviū uites satiuæ & urbanæ mo-
 do ferunt, uinum Trebianum, & Geminianense
 unumquodq; in Hetruria gene-
 rabatur, uinum Chium, & Maruisium
 in Thracia ferebātur, quæ rubra erant.
 uinum Lucēse nigrum mollissimumque
 erat, uinum Leporinum, flauus erat colo-
 ris & in agro Sueffanorū regia olim Per-
 rum & Nyphi philosophi peripatetici
 patria producebatur. uinum Pompeia-
 num olim Pompeii nomine sic dictum
 modo græcum, quod in monte Vesuui-
 o & in eius tractu nascitur. Vinum Polli-
 næum optimum in Psyra insula excelsa
 generabatur, & nomen habet a monte
 Pollinæo altissimo existenti in hac insu-
 la, uinum Beneuentanum ab urbe Bene-
 uento dictū antiquitus generosum erat,
 & hac etiam ætate est, quia nulla inter-
 cedit incuria coloni, & a græcis satis co-
 mendatur. uinum Polyferum fortissimū
 est & aquæ copia indiget. uinum olygo-
 phorum est admodum leue & minime
 aquam suffert. uinum setinum omni pre-
 pone-

græcum

*Trebianum
 Geminianense
 Chium
 Maruisium
 Lucēse
 Leporinum*

*Pompeianum
 modo græcum
 Pollinæum*

Beneuentanum

*Polyferum
 olygophorum
 setinum*

ponebat Augustus nam suo gustu id præstantius aliis sensit, dulce quidem satis erat, unde Martialis inquit, Pendula pōtinus quæ spectat setia campos, Exigua uetulos misit ab urbe cados, uinum oenotrium ualde tenue, forteque erat. uinum Albanum, album & rubrum erat, unde Valerius Max. Hoc de Cæsarei mōtis uindemia cellis misit, uioleque sibi monte placet, Mergentinum uinum in triquetria uites acerbo sapore producebant. uinum protropum Monobasia optimum ferebat, quod prius defluebat quàm uuæ pedibus comprimerentur, quod antiquitus creta insula in regiam Italiam mittere solebat; uina Chia fletio non dabo quæ ab antiquis thasia uocabātur, in qua insula, Enopiompatriis liberi filius, uites excoluit, urbemque cōdidit & in animi uino generis trāsmarini id maxime à græcis laudatum est, unde Tibullus; Nunc mihi fumosos ueteres præferre falernos, consulis & Chio soluite uincla clado, Surrentinum uinum à collibus Surrentinis campaniæ dictū, ob tenuitatē & salubritatem conualescentibus maxime probata erant, unde Martialis, Surrentina bibis nec Myrrhina pura, nec aurum sume, dabunt calyces hæc tibi

oenotriū

Mergentinū
protropumChia
thasia

Surrentinū

tibi uina suos, uinum Trizenum sterilitatem affert, & in Heria Arcadiæ id uinum prodigiosum est: nam potum, homines insanire facit, & mulieres parturire, Et apud Thasos (ut produnt) duo uini genera diuersos efficiunt effectus, unum homini somnū conciliat, alterum omnino fugat, & quasdam esse uites, quas Tyriacas populi appellant, quarum uua, aut uinum, contra morsum serpentum omnium prefuit, & in Arcadia uinum fœminis fœcunditatē affert, & uiris rabiē, uinum in Achaia præcipue circa Corinthū, abortum facit, nec non uua, cuius si racemum tantum mulieres utero gerētes gustarint. uinum Menedense admodū erat generosum, propterea Hermippus philosophus dicebat, Bibebāt superi cælestia regna tenētes Menedeū uinū. uina Thesalia erant suauia, uina Icaria admirabilia, In Icaro insula genita. Vinum Pramniū à Pramnio insula nomen accepit, in qua magnus est mons. Vina Phœnicia gustui ualde grata erant. Vinum Paratypianum quod ex Adriatico sinu Romam deferebatur, odorū, tenuēq; erat, & epopotum liberalius decipiebat, diuq; temulentiam seruabat, longum afferēs soporem. Vinū Cabillonium in Damasco

D

Syriæ

*Trizenum**Thasos**Achaia**Menedense**Thesalia**Icaria**Pramniū**Phœnicia**Paratypianum**Cabillonium*

Syria generabatur, quod tantum Persarum reges bibere consueuerunt, ibique uineas Persæ plantauerunt. Vina Corinthia aspera erant, uina Corsica à nomine insulæ denominantur, ualde fortia sunt; & Romam afferuntur, Vina Billina à montibus Billinis dicta Thraciæ regionis feracissimæ, quæ Siculi antiquitus uina Pollia uocarunt, quia Pollius arginus, qui Syracusis regnauit, primus uites urbanas ad hanc detulit urbem; Vinum Rhodium turbidum ac simile dulci erat, Vinum Netinum, à Neto urbe antiqua Siciliæ, ualde generosum est, & fului coloris; quod producit in agris uitiferis granariis Iorferis nec non in uallè Vassellia. Vinum Seraphinum & Valentinum, utrumque generosum, Hibra producit omni præstantius. Vinum Panormitanum in agris Panormi urbis Siciliæ clarissimum generatur, album leueque est, gustuique satis gratum, & simillimum uino Pictano, Vinum Vamortinum circa agros Messanæ urbis genitum maximè cõmendatur. Vinum Priuernaceum in collibus & agris Priuerni urbis Volscorum patriæ Camillæ in genere uini Italici obtinet nobilitatem, & eius quod in Hetruria gignitur in agris Liris palmã obtinet; & uini Lygurgici Genue

Corinthium
Corsicum
Billinum

Pollinum

Rodium
Netinum

Seraphinum

Valentinum
Panormitanum

Vamortinum
Priuernaceum

Idcirco quod uinum præcipuum

nuæ urbis principatus datur uino Thab-
 bia oppidi ubi oritur, uinum quod mo-
 scū odorat, dulcius omni quod bibi pos-
 sit, uua quoque quo uinum ipsum confici-
 tur moscatella appellatur. & ex quoquo
 genere uini quod in Hispania gignitur,
 uinum Laletanū laudatur potius copia
 quàm nobilitate, Vinum Carnæopesiū,
 Lauionesium, atque Balearicum omni
 generoso uino Italico comparatur, Vi-
 num Palmesiū quod in agris Anconæ ur-
 bis cuius comparetur uino ipsum lauda-
 tur. Vinum Prætutianū quod in mari su-
 periori in uineis præutianis nascitur nō
 est postponendum omni optimo uino,
 quia uinitoris est magna diligentia, Ma-
 roneum uinum nomen accepit à Maro-
 ne filio Euantis non est postponendum
 omni generoso uino. Vinum Allobrogi-
 cum & Gallia Narbonensis generosissi-
 mum extat & gustui ualde gratum; Ha-
 tænus de uini generibus & si forte citra
 quæ dicta sunt cognoscere cupias Rota
 facundissime consule antiquos atque iu-
 niores rei rusticæ scriptores, Ego autē
 reliqua uini genera (quæ penè infinita
 sunt) commemorare nō possum, quæ ab
 innumeris regionibus, agris, collibus, ur-
 bibus, atque pagis denominantur, sic

Thabium

Laletanū
Carnæopesiū
Lauionesiū
Balearicum
Palmesiū
Prætutianū

*Maroneum**Allobrogicum*

Democritū
dixisse omne
genus uini
cōnumerasse

An eadem sit
natura in om
ni uini gene
re.

Aquarum di
uersæ spe
cies.

omnia uini genera comprehendi nō pos
sunt quāuis Democritus dixerit se om
nia numero comprehendisse. Ro. Per
Iouem Menippe plura sanè uini genera
audire scireq; non appeto, nec amplius
posthac inquiram, à te mihi satisfactum
est: nam philosophus es uariæ multæq; le
ctionis ualde studiosus. MEN. quid igitur
quæris amplius? Ro. Hoc à te quæ
ro an in omni uini genere eadem sit na
tura. MEN. nequaquam, nam in eadem
regione ex locorū, agrorumq; situ pro
prietas admodū uariatur, sicuti eadem
uites diuersis confitæ in agris diuersum
producunt uinum, & sicut diuersæ sunt
aquarum species quæ facultates dissimi
les à terris acceperunt ex quibus uber
tim scaturiunt, ex his quædam alumino
sæ sunt, quædam amaræ, quædā salis, quæ
dam sulphuræ, quædam frigida, quædā
calida, quædam oculos iuuant, quædam
neruos, quædā morbos antiquos & qua
si desperatos perfecte sanant, quædam ul
ceribus medētur, quædam partes inter
nas potu fauent, ac ægritudines pulmō
nis, aliorūq; uiscerū leuant, quædā sangui
nem supprimunt, quædā lapides & arenu
las generant, quædā tenuiores, quædā le
ues, quædā graues sunt, quædā alūt, quæ
dam

dã transferunt absq; nulla bibentis ope,
 quãdam haustæ afferũt fœcũditatem, ut
 diffusius in libro de natura aquarum dixi-
 mus, in quo disputauimus cũ philosophis
 antiquis & maxime cũ Theophrasto, ita
 generũ uini diuersæ proueniunt naturæ,
 iuxta humorem à terra in uite decoctũ,
 uitis. n. ex sui natura, humorẽ ad sese ex
 terra fugit, propterea natura generis ui-
 ni cuiusdam alteri est dissimilis, quæ par-
 tim ex gustu, partim ex effectibus iudica-
 tur, aliquod. n. uinũ saporis est grati dul-
 cisq; , quoddam duri, asperi, amariq; sa-
 poris, quoddam austerum, quoddam sa-
 poris insipidi & aquosi, & nõ secus in co-
 lore & substantia quàm in sapore, dissim-
 ili reperitur, & sicut uarias differẽtias
 saporum obtinet ita dissimiles proprie-
 tates & qualitates habet, Vinum in Ar-
 cadia fœminis fœcunditatẽ manibusq;
 rabiem affert, ut alias diximus, in Achaia
 fœtum abigit apud Thasos serpentũ icti-
 bus medetur, & Publius Maro meminit
 de uitibus, quæ nascebãtur in Thaso in-
 sula maris Aegei & in Mareotide Aegy-
 pti regione, sicut Thasiæ uites & Mareo-
 tides albæ, & apud Aegyptios huiusmodi
 uitium uinum aluum soluit, & apud Ly-
 cios solutam aluum sistit, & aliquod est

Vini diuersæ
 naturæ.

Vinũ Arca-
 diæ prodigio
 sum.

Vinũ in Tha-
 so contra ser-
 pẽtum ictus.

uinum, quod quadam sensibili qualitate corpus humectat, quoddam autem sitim ac siccitatem inducens, aliudq; sitim remouens, has quidem diuersitates non gustus, non olfactus, non uisus discernere possunt, sed sola experientia quæ in ipsis minime apparet, quoddam uinum mœrorem lacrymasque monet, quoddam gaudium, quoddam silentium, aliud dicacitatem, aliud mentis solitudinem efficit, quoddam uigilias, aliud somnum, quoddam repletionem, aliud extenuationem, quoddam morbos diuersos, aliud sanitatem; quæ omnia ob magnitudinē atque oppugnationem inter se admittenda uidentur. medicus sanè cōem unā naturā in omni genere uini ex propriis principiis minime inuestigare pōt, nec causam reddere, sed tātū phisolophus naturalis, qui rerum sensibilibus uniuersas temperaturas atque causas qualitatum primarum perscrutatur, medicus autē quo ad sanitatem tuēdam aut recuperandam de uini generibus considerat, quādo uinum membra calfacit certe calidum indicat, & quando uentriculū humiditate exuberantem exiccare uidet, enuntiat siccum esse natura, & quādo corpus affectum biliosis humoribus à uino tenui humectatur,

Medicus nō potest inuestigare unam communem naturam in omni genere uini sed phisolophus naturalis.

tur, atque frigescit, tale inquit uinū esse natura frigidū, & quomodo corpora frigida & sicca ut corpora senum, aut melancholicorum calfacit atque humectat, inquit uinum calidum & humidum esse natura. Ro. doctē Menippe loqueris ut philosophum decet peripateticum & medicū ualde exercitatum, sed mihi causas dicas, cur aliquod uinū sit altero magis odorum. MEN. Quia uites consistunt in calida & sicca terra uinum odoratius ferunt, ueluti arbores fructus dulciores, ac suauiores producunt, dū in huius qualitatis terra plantantur & si terra modico aspergatur imbre, uirtute caliditatis quam in suo continet sinu uinum odoratius procreatur, & in ea flores fructusq; odoratiores nascuntur, quia in ea constitutione terræ, tenues & siccæ exhalationes ascendunt; contra uero uites consistunt in terra frigida & humida, uinū in odorum ferunt, eadēq; tellus fructus floresq; edit in odoros, Partim ob frigus, partim propter humorū superfluitatem, qui digerī atque concoqui à calido insito non ualet, sicuti in Aegypto flores in odori nascuntur: ibi enim terra satis madescit; ob Nili inundationem, eiusque incrementa. Ro. Menippe philosophorum & me-

Problema de
odore diuersi-
forum gene-
rum uini.

Solutio.

Nili inundatio in Aegypto.

Theophradi-
sci primum à
Plato. deinde
Arist.

Carneades
stoicorū stu-
diosus.

Propositio
de saporibus
aquarum.

dicorum antistes, per tuum Aesculapiū rogo, si te interrogādo molestus sim hodie tibi, ueniā des mihi; Cupio à te causas rerum abditas audire, uti Theophrastus primum à Platone postea ab Aristotele difusim percepit. MEN. Libenter faciam, sed superuacuum est me rogare, nempe de his rebus, aliisq; in quibus ambigis, facile tibi respondebo, & omnia quæ tibi abdita sunt luce clarius aperiā, dicito quicquid uelis, oratio enim communis erit, soluere propositiones mihi minime est difficile, nam in philosophorum studiis disputare didici (uti Carneades nullius philosophiæ ignarus) cū philosophis disputauit, & Socrates cum Parmenide ualde sanè diseruit. ROT. Cur tanta saporum diuersitas in quoquo genere uini reperitur? MEN. quod de saporibus sentiam, aperte dicam. in hoc quæsito, in aliisq; tibi moré geram, attē te audias. RO. ita faciā. MEN. Saporum genera sunt septem, uel octo. ROT. qui sunt? dulcis, pinguis, acris, amarus, salus, austerus, & acidus, totidemq; colorū odorumq; genera esse putantur, & quia fructus humidi terreique sunt, & sapor generantur quando humidū à terreo sicco patitur, & saporibus sunt effectus

in

in humido aqueo à natura sicci & terrei, facti, calido operâte cōcoquente ac cōpingente in ipso humido, & sicut fit odor à sicco, qui nō est sapor, & secūdū diuersitatē, quæ in uitibus humidū aqueum trahentibus reperitur, necnon etiā in aliis stirpibus, uarii efficiuntur saporēs, tam in generibus uini, quam pomorum, qui sane a palato percipiuntur, qui fiunt expermistione succi cum humido, calido adiuuante, & saporēs à natura sunt procreati ad animos nutriendos, nam neque siccum absque humido, neque humidum absque sicco nutrire possunt, & hoc manifestum est omnibus philosophis peripateticis & haud probatione opus est, quoniam alimentum quadā humorum permistione constat, idque animalibus oblatum, augmentum, uel decrementū præstat; animalia enim simplici elemento minime nutriuntur, igitur sapor ex humido ac sicco, atque calido conficitur, sapor uero dulcis à calido temperato concoquente, humidum aqueum tenui terreo mistum fit, nō multum ipsum consumendo, ac attenuando quasi ad humidum aereum reducendo, quod est tenue optimeque terreo sicco commiscendo, unde dulcia tenuis sunt sub-

Saporum utilitas.

Animalia simplici elemento nō nutriuntur.

Sapor dulcis
medium con-
tinet locum.
Manna gene-
ratur sub ca-
nis stellæ tē-
pore.

substantiæ optimiquē nutrimentū, & om-
nia sub globō lunæ uiuentia alimētis nu-
triuntur, & inter sapes locum obti-
net primarium sicut cor in homine, &
sol in uniuerso æthere inter errātes stel-
las, ita in ambitu saporum, dulcis sapor
mediū continet locum, qui in uuis ma-
turis in melle & manna quæ in oenotria
& in monte Libano, aliisque regioni-
bus sub cane, cum dies noctesque ardēt
generatur, & liquida lucanis tēporibus
ex aere super omnes arbores cadit atq;
super terras lapidesque, subitoque den-
satur, & ante ortum solis colligitur, &
est eiusdem generis cum rore, reliqui ue-
ro sapes suapte non sunt nutrientes,
sed cōdimenti loco admittuntur; sapor
pinguis in iis percipitur, quæ oleosa iu-
dicantur, & sapor acidus in aceto, atque
in iis quæ acuta, acidaque natura exi-
stunt percipitur & sapor acerbus, &
sapor acerbus in piris syluestribus, in
sorbis, mespilis, aliisque fructibus an-
te maturitatem deprehenditur; sapor
austerus in quibusdam generibus uini,
sapor falsus, in rebus dignoscitur fal-
sis, ut in aqua maris, in cinere, & sale;
Sapor amarus, in felle, aloe, absinthio-
que, gustu attingitur; Sapor acer, in pi-
pere,

pere, zinzibere, sinapi, aliisque huiusmodi dignosci potest; merito igitur sapor dulcis uniuersis præponitur saporibus, quoniam omnium saporum suauissimus est naturaque ualde familiaris, caloremque humanum paulo superans: unde concoquit, maturat, rarefacit, laxatque; iure Homerus uatum antistes, in odyssæa de uino meminit dulci, quod Vlysses Polyphemo obtulit, quod bibit, admodumque exhilaratus fuit, hoc hercle uinum ad alendum promptum est, & inter euchyma uinum dulce primum obtinet locum. R o. Acute profecto locutus es de saporibus, sed dicas obsecro eorum proprietates, M E N. Libenter, sapor dulcis, amarus, & acutus, sunt in calida substantia; sapor stypticus, siue acer, acetosus, atque ponticus in frigida sunt substantia. R o. Menippe quod tu dicis ex mente philosophorum probari potest, sed non est necessarium, nam opium est ualde amarum, & tamen habet superfluum frigiditatem, igitur non omnia amara sunt in substantia calida, temperamentum enim simplicium rerum, non solum ex saporibus, sed pariter ex effectibus cognosci potest, si tantum temperamentum gustus cognosceret, diceretur

Saporum proprietates.

Non omnia amara sunt calidæ substantiæ.

Opium frigi-
dissimum &
amarum.

retur opium esse ualde calidum, quod re-
tentum in ore linguam ulcerat & grauē
obtinēt odorem, & tamen opium est na-
tura frigidissimum quamuis amarum ha-
beat saporem, odoremque grauē, er-
go temperatura rerum simplicium, non
semper ex saporibus iudicatur sed ex ef-
fectibus, at ego tuæ & antiquorum non
contradico opinioni. M E N. Bene do-
ctissime Rota inquis, & sic est. Ro. Se-
querē Menippe narrationem aliorū sa-
porum. M E N. fiat, sapor insipidus est
in substantia aquea tamen non apparet,
sicut album oui insipidum. Ro. Vel-
lem Menippe abs te audire, quomodo
sapor generatur amarus. M E N. mihi
placet causam & rationem dare, sem-
per amarum generatur, quando calidū
intensum magis humidum ipsum consu-
mit, atque attenuat, propterea amara
sunt uisita, calida & sicca, nanque terre-
stria & amaritudo siccitati caliditati que
attribuitur, unde ualde salsa pessimi sūt
nutrimenti, & sanguinem terrestrem ge-
nerant, nigramque augent bilem & quā-
to magis saporēs mediū amaro appro-
pinquant, tanto minus alunt, quia ex ca-
lore comburenti humidum alimēti con-
sumitur, contra uero si dulci appropin-
quent

quent probe nutriunt, nam uita à calido
conseruatur, & humido bene cōcocto,
quod in dulci inuenitur sapore. Ro.

Dubitatio de
amaris an sē-
per nutrant.
Responſio.

Nunquid sapor amarus nutriat? M E N.
Parum nutrit sed non ob naturam a ma-
ri sed ob naturam alterius sibi misti. Ro.

Quare pure amarū nō putrescit. M E N.

Quia est crassæ, grauis & siccæ substātiæ
ideo prohibet putrefactionem, ut myr-
rha, & aloe. Ro. Scite loqueris Menip-
pe, sed mihi non inutilis dubitatio oc-
currit, quæ talis est, si dulci sapore nu-
trimur, quare alii saporēs condientes,
ut salſus, & acutus epulis ministrantur
uariis? M E N. Hæc est ratio, ne natu-
ra uelocius æquo alimentum traheret,
nam dulce admodum alit, atque super-
natat, propterea saporēs isti miscentur.

Ro. Acute problema nostrum à te solu-
tū est, hætenus de saporibus, doctè enim
copiose omnia mihi abdita exposuisti,
sed interea de colorum differētiis, rogo
ut aliquid mihi explices. M E N. Libēter
Rota mi agam. Ro. T. Quāmprimum.

Dubitatio de
odorū gene-
re.

M E N. Absque mora, arrige aures. Ro.
Attente ausculto. M E N. Generum ui-
ni differentiæ sunt in colore positæ, qua-
tenus uinum album, pallidum, fuluum, fla-
uum, rubrum, atque nigrū, appellamus,
sicuti

sicuti in sapore dulce, austerū, acre atq;
acidū, & in odore sunt iucundo, sunt gra-
ui, sunt nullo odore, & in substantia aut
sunt crassa, aut tenuia, & in uitibus, aut
est uinum potens, aut debile, & id quod
est ex tenui & aquea substātia urinā ciet
& parum nutrit, uinum autem rubrum &
crassum alimentum præstat, pro ratione
crassamenti præsertim id quod dulce est;
flauum uero & fuluum uinum, mediocri
dulcedine bene alit, ceu antiquum Faler-
num, quod Græci Falerinon uocant, &
id nec in nouitate, nec in nimia uetusta-
te corpori salubre erat, & prima eius æ-
tas incipiebat à decimo anno, media à
quintodecimo, à uigesimo anno capiti
& neruis noxium erat, & duo erant eius
genera austerum cui rufus erat color &
dulce cui color niger, & simili uino stati-
no. Ro. Quia de coloribus ad unguem
sermonem perfecisti; modo dicas si spe-
cies odorum, cum saporū specierum ha-
beant cōuenientiam, & quomodo odo-
res generantur. MEN. quandam simili-
tudinem proportionis habent, & simili-
bus appellantur nominibus ut odor dul-
cis, amarus, pinguis, falsus, acer, austerus,
acerbus, acidus, & sicut saporis amari
non attingūtur gustu, ita putridos odo-
res

Dubitatio de
colorib. uini.

res nemo olfacit, & odores eorum compositionis temperamentū certum ut sapores nō manifestant, & odores nō sunt uapores, neque exhalationes, ut dicebat Heraclitus, qui ex humido innato & sicco terrestri calore moderate operāti generatur, & sic uinum quod optimum saporem, odoremq; similem habet, optime nutrit, quia odores sequuntur sapores. Ro. satis est de odoribus dictum; redeamus ad uini genera; Qui nam homines haurire debent uinū dulce? MEN. qui dolore laborāt nullo. Ro. Qui de renibus, liene, atque hepate queruntur, quo nanq; uini genere uti debēt? MEN. Albis, & tenuibus. Ro. T. Cur? MENI. Quia in uenis illorum humor crassus ac frigidus existit. Ro. Quod nam uinum pituitosi bibere debent? MEN. Dulce, flauumq; , quod calefacit bonosq; succos generans; pituosis nempe temperatura frigida & humida est, quæ non modico indiget calore. Ro. Quod nam uinum dandum erit biliosis? MEN. Austerrum, quia eos refrigerari oportet, idque uinum sub æstu atque multis laboribus in regione calida cæli, statu calido, biliosis commodè bibere possunt. Ro. Melancholicis, quod nam eis cōuenit uinum bibere?

Heracl. error.

Vinū dulce bibāt qui nullū patiuntur affectum.

Quibus sit dandum uinū album.

Pituitosis q̄ uinum sit nigrum strandum.

bibere? MEN. Dulce, flauū, odorūq; , quale est aruifium, lesbium, apianum, & huiusmodi, & secūdum temperaturas hominum diuersas, diuersum est eis dādum uinum, quod specie differētiaq; alterum ab altero differat, sicuti uinum ualde uetus pauci existit nutrimenti, & est ex tertio ordine calefacientium, & siccātium, & uim habet medicamenti, quando uero non est admodum uetus, uim obtinet alimentī, & calida & humida est temperatura, & naturæ humanæ maxime est familiare, & ex alimentis nulli præstantia facultatis atq; bonitatis cedit, & uniuersum corporis ambitum calidiorem humidiorēq; efficit, celerrimeq; nutrit, uiresq; citissime reficit imminutumq; exauget calorem, somnum cōciliat, flatūs discutit facultates uētriculi, omniumq; uiscerum, fortiores reddit. Ro. nūquid uinum bibēdum sit nouum? MEN. nequaquam. Ro. Cur? MEN. Quia uinum nouum hepar obstruit, atque dissenteriam hepaticam ducit humoresq; accendit, uentremq; soluit, flatūs generat, quia nōdum defecatum est, neque defuerit. Ro. Menippe sine fūco loquor; merito à uiris doctis princeps medicorū uocaris, nā ea quæ dicis ratione constant,

Vinum celerime nutrit.

Dubitatio de uino nouo.

Solutio.

stant, propterea te consulo, ceu Apollinem, cum mea temperatura termini me lateat, dicas obsecro, quod nam mihi bibendum sit uinum. MENIP. Quod in substantia sit tenue, & colore flauū, nam uinum uinosum tibi bibere non licet, quia caput tentat, & mentem labefacit, neruos implet, fluxiones concitat, facultates uniuerfas corporis dissoluit. unde merito Gale. medicorū dux inquit, uinum sum uinū frigidus causat morbos; ex hoc quā plurimi homines apoplexia uel comitiali morbo correpti sunt, aut noxā motus sensus subierunt, quia ex ebrietate refrigerati sunt, nam uinum nō semper calefacit, sicut oleum non semper flāmam accendit, licet sit aptissimum ignis alimentum, immo si inebriatæ flammæ olei magnam quātitatem infundas, eam prorsus suffocabis, & omnino extinguēs, haud secus uinum operatur, quando plus bibitur, quā uinci possit tantum procul est, ut animal calefaciat, ut quoque uitia admodū frigida generet; nempe apoplexia, epilepsia, paraplegia, cari, comitata, neruorū resolutio, cōuulsio, tetanus, immoderatam uini potionem comitantur, sed ex accidente, ut hos effectus uinum intemperate sumptū procreat, ubi

E uero

Men. Rot. ad
monet quo
uino uti debe
at.

Galenus dux
medicorum.

Vinum non
semper calfa
cit.

Morbi qui ex
uitio immo
derate sūpro
oriuntur.

uero temperatum ingeritur, innatum auget calorem, quia citissimum in sanguinem mutatur & alimentum nobis ualde est familiare. Ro. Per Iouem Menippe satis satisq; tibi deuinctus sum, quia uirtutes & uitia uini omnis generis mihi aperte explicas, & hoc tuum studium multifaciendum est, quoniam uera atque utilia doces; philosophia certe te uirum grauem facit, & non ridiculum, maximaq; auctoritate dignum, qui cum philosophis & medicis, in aulis principum, atque in studiis publicis frequentius disputas, palmamq; reportas; ceu ab olimpica uiatoria; Igitur Menippe amicissime prompte enarra, & ne te pigeat meis dubitationibus respondere. MEN. Interroga, paratus sum. Ro. Cur germani omnium bibacissimi, qui compositiones atque conuiuia, garritu, clamore, cantu, atque saltatione celebrant, non ita facile in eos incurrunt effectus? licet frequenter inebrietur. MEN. Ob id sane est, quia corpora robustiora habent, & magnæ potioni uini assueti sunt, propterea paruam sentiunt læsionem, ex longo enim tempore consue ta minus alterare solent, ut inquit Hippocrates in suis sententiis. Ro. Hercle nil discutiendum, soluendumq; philosophis atq;

Problema.
Cur Germani
bibacissimi
omnium apo-
plexiam non
incurrunt.

Hippocrates
in Aphor.

atq; medicis relinquis; oēs enim propositiones non aliter soluis quàm Aristoteles philosophorum magister. MEN. Facundissimè & lepidissimè Rota me tuis ad cælum laudibus tollis. Ro. Sine colore loquor, adulari nescio, adulatio prorsus uiris bonis non congruit, neque amicis precipuè; adulator quidem Chamæleonti similis est, tuam sane doctrinā admirantur philosophi atque medici, homines enim ab inferis ad superos reuocas, iure omnes ubiq; dicunt te esse insignem omni honore, atque æterna laude, propterea meis musis celebrare tuū nomen laudesq; non cessabo. MEN. Gaudeo à te uate laudato cōmendari, scias semper ab adolescentia usq; ad hanc ætatem me philosophatum esse, Pisitis atque Bononiæ & Nyphi decem annos audiui se unam cum Lucio Copisio, & Simone Portio, qui Nypho peripatetico (ut Cleantes Zenoni) successe. Ro. Merito clarus euasisti philosophus, merito principes philosophi te cōmendant, qui pauci sunt hoc tempore, & non uulgaris fama, quæ medicos sciolos, atq; garrulos, lōgis ornatis togis, atque annulatis manibus incedentes, una cū chirotecis, unguenta odorifera, redolētibus, in triuijs;

Adulatio nō decet amicos nec uiros probos, quia Chamæleonti similis adulator est.

officinisq; cupediariorum satis cōmen-
 dat, nec non apud nostrates matronas
 atque patritios nullius scientiæ studio-
 sos, qui & ut suam faciant perpetuo futu-
 ram memoriam, qua ipsi gaudeant; dum
 nō digna a suo cerebro aliqua ædere pos-
 sint in lucem, statuas sibi æneas præparāt
 conspiciendas, timentes ne pereat eorū
 memoria cū sonitu; me Hercle tales me-
 dicos semper odio habui, qui se iactant,
 atque dicunt se nullo præmio compensa-
 ri posse & pro Apolline coli uolunt, sicuti
 Menocrates syracusanus medicus, qui
 Iupiter uocari uoluit, cum scriberet ad
 Agesilaum regem Spartæ, sed ego stulti-
 tiam talium subrideo medicorum, intra
 quorum manus nō pauci ex ægrotis ex-
 pirāt, & hos imperitum uulgus in plateis
 commendat; qui nunquam philosopha-
 ti sunt, & garrulitate fabulisque loqua-
 cissimis tonsores in tonstrinis decipiunt
 atque seplasiarios; Iure tu Menippe in-
 ter medicos & philosophos principatū
 obtines, quia medicinæ arti, uti Gale-
 nus, & philosophiæ ueluti Aristoteles
 inuigilasti, & nemo tuæ contradicit sen-
 tentiæ, quamuis sit sophista, ut Protago-
 ras, qui uniuersam gratiam annos plus
 quam quadraginta fefellit. MENI. Sa-
 pienter

Menocrates
 medicus Sy-
 racusanus.

Protagoras
 sophista.

pienter mi Rota agis; nam medicos ignaros reprobas, & eruditos colis: sciētiarum enim cultor maximus es, & hoc a te audiuisse plurimi facio, & quod facit ignobile vulgus ferendum esse, & nō laudandum censeo. Ro. Semper ueritas dicenda est. MEN. Nunquam mētitus es, iccirco tibi maxime credo, tuus semper sermo homines modestiores reddit, me præsertim; philosophiā enim moralem calles, uti magnus Pythagoras. Ro. O utinam ita esset. MEN. Ita est, nulli quidem erudito uiro, tua prudens & moralis oratio displicet. Ro. Sat est, longa fuit nostra digressio, ad reliqua ueniamus & summam respōdeas quod mihi dicendum restat. MEN. Tibi responde re nō me piget. Ro. Nunquid podagra atque arthritide laboranti uinum dare expediat? MENIP. Nullo pacto; imo oportet agrotātem prorsus illud dimittere usque quo pristinam recuperet ualitudinem; uinum quidem fluxionē excitat, neruorumq; substantiam offendit, & morbum auget, propterea non cōuenit: Calore enim suaq; potentia humores ad articulos trahit, tamen ob uirium imbecillitatem moderate dari poterit, ut corporis constitutio in habitum meliorem

Pythagoras
philosophus
mora.

Podagra laboranti non
esse dandum
uinum.

reducatur, & uinum sit uetus medium, suauiter olens, quod celerrime uniuersum nutriat corpus uiresque procreet. RO. Id certe quod inquis, à medicis doctissimis Bononiensibus ac Patauinis disputantibus Venetiis in aula ducis, alias audiui, qui tunc pedum dolore laborabat, qui neruis laborem cum adustione ferebat. MENIP. Id quod dico ratione constat. RO. Haud dubium est, sed interdum dicas, nunquid pueris, & mulieribus, atque adultis, utile sit uinum? MENIP. Nec pueris, nec adultis, nec mulieribus uinum expedire dicimus; auctoritate Aristotelis: uinum enim sua caliditate, atque uaporatione primū destruit sensorium, omniaq; membra molliit humidumq; innatum in radicibus omnium membrorum consumit, pueris quidem uinum propinare est adiicere ignē igni, quia pueri calidi & humidi sunt temperatura; propterea Plato præcepit, ne pueri uinum gustarēt, usq; ad decimum octauum annum, adultis nisi modice sumptū, uinum utile est, liberalius uero bibitum præcipites ad iram libidinemq; facit, partem rationalem animi turbidam hebetemq; reddit, mulieribus hac ratione dandum nō esse arbitror (ni fallor) ne in Venere

Vinum nec
pueris, nec
mulieribus,
nec adultis
conuenire.

P'at.lib.de le
gibus.

nerem turpem prone fiât, & stuprum aut adulterium comitant, merito ex oratione Marci Catonis mulieribus romanis uinum fuit interdictum, nam ubi mulieres uino calêt, facile ad inconcessam uoluptatem labuntur, & apud priscos romanos non minori pœna mulieres affiebantur, si fuissent depræhensæ uinum bibisse, quàm si uel probrum uel adulteriũ commisissent, pœna sanè capitalis erat; Egnatius Metentinus coniugem baculo interemit, quia uinum è dolio bibisse deprehendit, & ipse necis uxoris à Romulo fuit absolutus, & matrona quædã Romana coacta fuit à suis inedia mori, quia loculos in quibus erant clauēs cellæ uinariæ aperuisset, ob id Romæ, & in uniuerso latio, temeto mulieres abstinebant, nam Romulus primus Romanorũ rex, uinum mulieribus interdixit. ROT. Sapienter Romani legem sanxerũt ut fœminæ à uino abstinerent, ut ebrietatem, libidinem omnino uetarêt, merito quidem Salomon in suis adagiis dixit, ubi regnat ebrietas ibi nullum est secretũ, sed Menippe dicas apertè ut soles, nunquid rectores urbium ductoresq; exercituum uinum hos deceat liberalius bibere, an ne? MEN. Dico uinum bibendum esse

Oratio Mar.
Catonis.

Egnatius Me
ten. quia ui-
num bibit.

sed non eo modo, quo Persæ, Armenii, Scythæ, Thracesq; bellicosi aliiq; populi bibaces utuntur, qui uestes uino profundunt, repente in ebrietatem currentes, at moderate bibendum est, quia ciuitatum gubernatores militiæq; duces, deliberaturi de rebus agendis temperatissimi esse debent, ut Massinissa Numidarum rex, qui centum uixit annos, & ut Cyrus senior, magnusq; Pompeius qui temperantiæ exempla posteris reliquerunt, sapienter à Carthaginensibus antiquis lex condita est, ut nunquam in castris quicquam merum gustaret, sed aquam, nec seruis in ciuitatibus uini usus esset tribendus nec magistratibus, uniuerso tempore quo magistratu funguntur officio, ne iudicium obliuiscantur. & ne causas filiorum & pauperum putent. Ro. Probe loqueris Menippe, legum lator non aliter respondere poterat, sed quia paulo ante dixisti mulieribus uinum esse interdictum, nunquid hac nostra ætate qua mulieres libere bibunt, liceat omnibus uterogentibus uinum bibere nec ne? MENIPPE. Vtile sane est merum grauidis mulieribus in fœtura cibos absurdos appetentibus, detur, illis, causa liberorum generationis. Ro. Dic Menippe, quo nam uino

Massinissa
Numidarum
rex.

Cyrus rex
Persarum.

Mag. Pompe.
uir temperatissimus.

Lex Cathag.

Vinum grauidis mulieribus utile.

uino laborantes dolore uētriculi uti debent, ægreq; cibos concoquentes? **ME-
NIP.** Vino sub rubro, gratia ualeitudinis utantur, quod eis satis conuenit. **RO.** Dicas mihi Merippe, quàm nostro tempore in mensis principum, aliorumq; diuitum seruetur, bibere uinum à niue uel salnitro refrigeratū est ne salubre? **ME-
NIP.** Minime, quia uinum admodum frigidum, multorum affectuum causa erit, quoniam cerebro pectori, cordi, hepati, pulmōni, intestinis, atque uesicæ nocet, & generat cōuulsionē, paralytim, asthma, lotii retentionem, arenulas, lapides, obstructions, hydropesim, aliosq; innúmeros effectus, & tu amicissime Rota à uino ualde frigido abstineas, si longā tuam uitam fore desideras eamq; tueri, hoc ex corde loquor, hoc tibi amicitia cōsulit, Chorus enim musarum te lōgauum esse cupit. **RO.** Menippe amicorum optime, meæ uitæ salutisq; amator, atq; diligentissimus consultor, gratias quàm maximas tibi ago: ea enim mihi consulis, quæ uitæ profunt & ualde bona sunt, & Apollo non mihi sapientius consuleret, merito mihi semper carus fuisti, à musis enim nunquam fuisti alienus, propterea uates omnes te maxima complectuntur bene-

Laborantes
dolore uen-
triculi.

Vinum à ni-
ue, & salni-
tro refrigera-
tum.

Vinum uetus
feb. cōcitāt.

Dubitatio an
uinum sit dā
do laboranti
podagra.

Solutio.

beneuolentia, quorum poemata ualde te oblectant, ut Homeri carmina Aristotelem, atque Platonem. MEN. Mi Rota abstine quoque ab immoderatori uini ueteris potu, quod liberalius epotum se brem cōcitare solet. RO. Ita faciam ut consulis, sed mihi in re medica non inutlis occurrit dubitatio. MENI. Profer dubitationem. RO. Nunquid laboranti podagra, ex fluxione pituitosa uinū in morbi principio sit dandum? aut tempore intermissionis? MEN. Vinum detur paulo interuallo temporis, & sit tenue, fuluum, uetusq; , quando uero fluxio ex sanguine uel bilis plenitudine esset, in accessione, uinum omnino auferendū est, quia humores calore & potentia sua ad articulos traheret, tempore autē intermissionis probe dilutum tutò dari poterit, & sit uinum colore rubrū liquore tenue, aut mediocre. RO. Sed dicas mihi, ante doloris articulorum intermissionem, quānam potio ægrotanti tuto administranti dari poterit? MEN. Decoctum cinnamomi ex hydromelle in hyeme, in æstate potio simplex æque cū saccharo, quia eo tēpore, uis morbi uiget. RO. Prudenter me instruis & medicorū auxilio post hac non indigebo, quia me
fani-

sanitatem tueri ita aperte doces, ut Galenus Romæ & Pergami medicinâ suos docebat familiares, cui genus humanum nimium nimiumque debet cuius plurima monumenta ingenii doctissimi exant & absque sua uera doctrina, nemo arte medica esset celeberrimus. MENI. Ita est profecto si Galenus nō fuisset ego minime essem medicus, neque alii medici essent doctissimi cuius doctrina ut Aristotelis philosophia, gymnasia totius orbis terrarum illustrat & nulla ars generi humano utilior medica est, & quicūq; rei medicæ studiosi sunt, indies ex libris Galeni dogmata uera atque methodica rectè curandi morbos percipiunt. RO. Ita est, sed ad rē nostrā rēdeamus; quod nam uinum dandum est Amphilao homini diuiti cupienti prole gignere? MEN. quod petis neque utique silentio præteribo, tibi que morē geram; Amphilocus tuus familiaris homo ditissimus, alique uiri gignere proles desiderantes uinū nō potent album sed rubrum, tamen moderate, ne in temulentiam incurrant; temulenti enim in re Venerea imbelles sunt, quorum genitura aquosa est, & nō prolifica; ut semen Alexandri magni, qui nullos genuit liberos; & cibus utantur optimi

Laus Galeni

Quale uinū sit bibendum a uolēte prolem generare.

Temulēti imbelles in re uenerea.

Modus gignē
di Mas. P. fœ.

mi alimēti, & desinētibus mēsis mulie
res, uerno tēpore facta prius concoctio
ne, & excremētis tā siccis, quā humidis
expulsis, blanda cōmuniq; uoluptate cō-
cumbant, & in agro naturæ, semen semi-
nēt genitale, & si forte mares procreare
uoluerint, sinistrum alligent testē, quan-
tū sufferre poterunt. ut Hippocrates me-
dicorum antistes docet, & sic filios, deo
uolente, procreabūt motu solis in æthe-
re existente fidereo. Ro. Per Iouē Me-
nippe argute loqueris, nam Venus in ui-
no est uti ignis in igne, & perfecta ani-
malia non sine semine producuntur, quæ
habent motus incrementi & decremen-
ti per alimenti conuersionem in substan-
tia rei animatæ. MENI. Sic est, philoso-
phia Aristotelis harum rerum peritissi-
mum te fecit. Ro. Hæc adolescens ab
Epicuro uate præceptore meo audiui,
cuius doctrinam à teneris annis sum asse-
cutus, cui gratulari, honoremq; exhibe-
re nūquā cessabo ut iuuenes Lacedæmo-
nii, qui senibus longæuis assurgebant, ho-
nos enim maximus senectuti Lacedæmo-
ne habebatur. MEN. Iure Epicurus se-
nior in sua grauescenti ætate potest glo-
riari, se sortitum te uirū probum atque
memorē eius doctrinæ, & de ipso ita be-

Arist. de ge-
neratiōe ani-
malium.

Epicurus ua-
tes Marsus
præcep. Ro-
tæ.

Iuuenes La-
cedæmonii se-
nibus assur-
gebant.

ne merentē ut de bonis musis, sincerāq;
fidei amicum. Ro. Menippe sic agen-
dum est. MEN. Vera dicis, eademq; per-
ficus, quæ uirum bonum, atque sapiētem
deceat, bone quidem musæ te docuerunt,
quia grandæuus Epicurus ex animo nun-
quam discedit tuo, qui beneuolentiam
tui disertissimi uiri in ipsū expertus est,
per Iouem penè sum absolutus. ROT.
Menippe mi doctrina beneficio pensari
nullo potest. MEN. Probè inquis. Ro.

Hesiodus.

Hesiodus iubet pari mensura reddere be-
neficio quod ab alio acceperis, uel cu-
mulatiore si possis quantum tādē præ-
ceptoribus impendendum est, quorum
beneficiis par nulla est gratia. MENIP.
Ita est. Ro. Mitte quæso hunc sermo-
nem, ad problemata redeamus nostra.

Problema
cur uinum si-
miletur atræ
bilis.

MEN. Rectè admones. Ro. Cur uinū
est naturæ atræ bilis simile? MENIP.

Arist.

Quia atræ bilis immista existens, multifa-
riam hominum ingenia moresq; mutat,
nam duæ naturæ scilicet calidum & frigi-
dū maximā uim habent in temperaturis,
Calidum enim & frigidum, semper exce-
dētia, timores, desideria, aliasq; innume-
ras passiones generant, ut ait princeps
philosophorum Aristoteles, ita uinū im-
modicè sumptū passiones miras inducit

iuxta

Poetarū sententia de uenere & Baccho.

Melāchoici proni ad uenerem.

iuxta diuerſas hominū diſpoſitiones; & melancholiæ cōparatur, ex ipſo effectū, atq; flatu, qui in utriſq; apparet, oēs quidē qui præditi ſunt eo habitu, ut plurimū flatibus abūdāt, illiſq; afficiūtur morbis quos flatus ciere ſolet, uinum quidem nigrum calidius atq; corpulentius quā album eſt, in Veneris cupiditatē accendit, unde non inepte poetæ dixerūt Venerem Baccho iunctam eſſe, melancholici quidem magna ex parte libidine concitantur, concubitus enim flatus copia impellit, & quōd uinum flatum gignat, aperte uidetur ex eius ſpuma quā affert, præſertim quando eſt nouum, propterea uinum, & atra bilis ſimiles affectiones inducunt, à flatu quoque paſſiones oriuntur, quas medici hypochondriacas aut myrachias uocant, & per atram bilem non intelligo fecem illam craſſam & nigram ſuccorum, quæ ex cibis quotidie aſſumptus redundat, & affectus melācholicos procreat, ut febrem quartanam, ſplenis duritiē, alioſq; morbos, ſed hæc mores diuerſos minime generat, ſed ea quæ naturalis eſt, & uim ſuam in conſtitutione obtinet, & quādo ſuper excedit quantitate, & caliditate, homines reddit furentes, ut ob tenuitatem aut crasſitiē ſuam

suam quam diuerse recipit à calore nostro, passionēs parit diuersas, ita similiratione uinū uarios inducit mores, atq; ægritudines, secundum hominum diuersas temperaturas, uinum nempe bibitū quosdam pios facit, quosdam iracūdos, interdum mansuetos, interdum misericordes, & lacrymantes, unde Homerus inquit Me uictū Baccho lacrymas effundere dicunt. & non absque ratione hoc dixit, nam fumi ex uentriculo ad caput ascendunt, & sui caliditate, fluidas faciunt humiditates, quas inueniunt, & ad oculos mittunt, & in oculis lacrymātur aliquando facit homines audaces, amētes, stupidos, carentes sensu atq; motu, & subita mutatione atræ bilis facta ex calido ad frigidum, plurimi sibi mortē cōsciuerunt, ut multis uinolentis accidit, ex quibus melācholicis aliquo recensebo, ne colloquium nostrum admodum sit prolixum. R o t. Quam mihi gratū erit, si hoc feceris, M e n. In hac re tibi satisfaciā. R o t. Obsecro. M e n. Lucius Syllanus gener Claudii principis, erept sibi Ostauiā, Neronique data, præ magno dolore gladio suo incubuit, Caius Marius iunior Pōtio Telexino se iugulandum ense præbuit, cum à Lucio Syl

Homerus.

Melācholici
plurimi sibi
Mortem cō
sciuerunt.

la obses esset, cui spes nulla salutis erat, Lucretius uates Romanus anno ætatis quadragesimo tertio Cn. Pôpeio magno, Marco Licinio crasso cōsulibus poculo amatorio accepto in furorem uersus propria seipsum manu confodit, Publius crassus ne in manus hostiū ueniret, seipsum interfecit, Oppia uestalis stupri accusata, & comperta, sibi mortem intulit, Annibal Amilcaris filius dux maximus Carthaginensium, post multas uictorias contra Romanos, uictisq; ducibus, postremo à Scipione iuniore deuictus, & ad Antiochum fugatus, deinde ad Prusiam Bythinix regē cōfugit, de cuius fide dubitans, uenenum hausit, quod in suo gerebat annulo, uidebat enim Flamminium legatum à Romanis missum, & se ipsum à militibus circumseptum, Annibal dux in tertio bello Punico à Scipione Aemilio uictus, in medias urbis flammæ, se se cū filiis suis proiecit, Aristarchus grammaticus genere Alexandrinus cum hydrope laboraret se ipsum interfecit. Camillus quernus archipoeta patria Monopolitanus ob inopiam atque longam ægritudinem in domo meritoria se cultro interfecit, Cleomenes dux Lacedæmoniorum mortem uoluntariam appetiit

petiit, Demosthenes orator clarissimus
 uenenum ebibit, Empedocles philoso-
 phus & poeta Sículus Agrigentinus se se
 in æthnæ uoraginem coniecit, gratia ani-
 mæ immortalitatis, quam affectabat, Era-
 thoſtenes philoſophus cum morbo tor-
 queretur nullum inueniens remedium,
 inedia se peremit; Menippus philoso-
 phus Cynicus ſuis amiſſis diuitiis ſe la-
 queo ſuffocauit, Mithridates iunior cū
 ueneno mori non potuiſſet auxilio Gal-
 li militis ſeipſum necauit, Cleanthes phi-
 loſophus animarum immortalitate co-
 gnita, uitam ſponte reliquit, Decabulus
 rex ſe ſe manu interemit ſua, Anaxago-
 ras philoſophus uenenū hauſit, Arinius
 rex ſe in fluuium demiſſet, Dioxippus ſe
 gladio interemit, Ajax mortem ſibi intu-
 lit, Iuba rex Mauritanix à Cæſare uictus
 mortem ſibi cōſiuit, Labienus poeta pu-
 blico decreto uidens ſuos comburi li-
 bros, ſibi mortem attulit, Gordonius au-
 dita morte filii uitam laqueo finiuit, A-
 riadne in rogum mariti ſui mortui apud
 Thebas, ſe ipſam coniecit Hyllinome
 mortuo Gallaritio uiro ſuo, gladio incu-
 buit, Hercules doloris impatientia ſe ip-
 ſum combuſſit, Hemon iuuenis Theba-
 nus præ amore Antigones puellæ formo-

fiffimæ mortuæ, lacrymis ardentiq; ge-
 mitu apud tūmulum se neci dedit, Ariad-
 na quædā matrona patria Caietana, clau-
 so cubiculo, laqueo se suspendit, Anto-
 nius quadra aurifex Aretinus se in cister-
 nam deiecit, Antonius Gaglianus merca-
 tor Florentinus ex fenestra suarū ædium
 infelicitè se præcipitè dedit, Philippus
 Strocia patritius Florētinus dum in car-
 cere, durisq; uinculis iussu Caroli quinti
 Imperatoris in urbe Florētia teneretur,
 ob impatientiam (ut aiunt) seipsum ne-
 uit, & quidam iuuenis Siculus Mesanen-
 sis, iuris ciuilis professor seipsum iugula-
 uit; lro oēs innumeriq; alii qui sibi mortē
 consuerunt causa fuit, mutatio atræ bi-
 lis ex calido in frigidum, & hoc haud la-
 tet philosophia studiosos rerumq; cau-
 sas scrutantes, & haud secus mors uiolen-
 ta contingit quorum calor innatus refri-
 geratus est, uel ex superfluo calore, uel
 humido redundāte, & cum odio seipfos
 haberent, uitam cum morte commuta-
 runt, uel morbi prorsus eos perdidērūt.
 Valentinus Imperator in Sarmatas pro-
 fectus apoplexia mortuus est, Paulus se-
 cundus, Pontifex maximus post cœnam
 cum loqueretur cū Architecto suo, apo-
 pleticus repēte obiit, Thoraxenus atque
 Polypha-

Nex contin-
 git uiolen-
 tis.

Polyphagus nempe erat, Lucius Annius uerus dum iter faceret, Marco Antonio accitus, hoc itidem periit morbo, Elpenor uinolentus scalarum lapsu exanimatus est, Cambyfes ex ebrietate, in furorē motus filium confodit iaculo, & ex immodica portione uini mors contingit, quia uini caliditas calorem extinxit innatum ut modicus ignis à multo igne ac sole extinguatur, non secus naturalis calor extinguitur & humidum natura insitum, ob caliditatem uini inarescit, extinctio enim caloris, per exiccationem humidi est causa mortis, quia uita in calido & humido fundantur, & mors uelocissima fit, corde patienti, deinde affecto cerebro. Ro. Haftenus exempla & rationes satis copiose adduxisti, tam ex parte atræ bilis quam ex uini portione immoderata, & cum nō minus medicina polleas quam philosophia, medendi methodum me doceas obsecro, in quibus nam febribus dādum sit uinum, & in quibus febriū temporibus. MEN. Libenter; quando febris mediocris opilat & uires inualidae sunt tunc uino utendum est, sed in intermissione, & si forte febris sit ardentissima, signis concutionis plane apparentibus, uinum dare non cōuenit, sed aquam

In quibus sit
febribus dān-
dum nini.

frigidam, & ea in ardente febre commo-
de bibatur, præcipue si bona corporis
sit habitudine æger, & cœli status calidus
sit, atque siccus. ROT. acutè respon-
disti, sed mihi dicas, nunquid hecticis cō-
sumptisq; atque melancholicis uinum sit
dandum? MEN. Dādum est ratione hu-
miditatis insitæ, quam habuit, quod non
solum per eam cōcoquendo alterat, sed
etiam concoctum diu retinet & munus
quippe medici est, non solum ægritudi-
nes præternaturales remouere, uerū etiā
substantiam innatā humani corporis fo-
uere, recreareq; propterea illi errāt me-
dici, qui dicūt uinum tantūmodo, hume-
tare calefacere & exiccare, dico quod
uinum per modum alimenti calefacit, &
humeat, & per modum medicamēti ca-
lefacit & exiccat. ROT. Quia omnes
propositiones soluis Menippe te rogo,
ut istud soluas problema, cur uinum dul-
ce & mulsum minus inebriat, quā aliud
genus uini? MEN. Quia est leuius, & sua
dulcedine & humiditate aerea meatus
obstruit per quos fumi ad primum sen-
soriū ascendere solent, ob id ea quæ sunt
circa caput à fumis illius minime cale-
fiunt, quia uapores per uias clausas ad ce-
rebrum non ascendūt, & sic ebrietas non
fit

Officiū me-
dici est affe-
ctus remoue-
re & substan-
tiam innatā
fouere.

*uinum per modum ali-
menti calefacit,
& humeant, at
ut mi-
diu-
mēt-
cali-
u-
exiccat*

fit; sed scias Rota lepidissime, uinum dulce atque odoriferum capitis dolorem afferre & non temulentiam, ob suam temperaturā calidam & humidā, & ex omnibus aromaticis capitis dolor fit, quoniā odor in substantia calidæ tēperaturæ tundatur, sicuti odor sandalorum, rosarum, ambræ, ligni aloes, musci, & zibeti, uel zapedionis, & his similia, & omnia quæ sunt satis calfacientia, sunt causa grauitatis capitis calido petente superiora, natura sui. Ro. Quam doctè dubitationes Menippe enodas, & mihi dubitanti satisfacis, iccirco non cessabo in re medica id à te petere, quod mihi apertum nō est, & haud secus in philosophia. MENI. Dic, tuis quidem dubitationibus respondebo. Ro. Cur quāplurimi homines uinolenti exanimati sunt? MEN. Quia uini copia natiuam facultatem caliditate sua suffocat, præsertim iis contingit, qui innatum calorem exiguum imbecillumq; habent, & illi qui caliditatem insitam ualidam possident, satis remittuntur, spatioq; temporis cōcoquunt, quēadmodum flāma ignis maxima, olei maiorem infusionem suffert. Ro. Si uinū natura calidum est ut ais, Cur temulenti in rigorem, in pleuritidem atque in alios

Quo ex reb.
aromaticis
fit dolor capitis.

Multi homines ex uini copia perierunt.

Temulenti in rigore in pleurit. aliosque effectus incurunt.

incidunt affectus? qui ex neruorum primiq; sensorii læsione proueniunt, sicuti est apoplexia, conuulsio, paralyfis, unde Hippocrates inquit, si ebrius quispiam repente obmutuerit, cōuulsus moritur.

Hippocratis
sententia.

Proble.

Quæ in uino
considerāda.

MEN. Istud problema difficile est, & nō facile solui potest, & pro solutione problematis, hæc in uino sunt consideranda, substantia, uirtus, quantitas, qualitas, odor, sapor, tempus, ac ætas, ut uinum nouum aut mediū aut uetus, haud secus artificium, quo paratur, & ex parte bibentis uariatur, quoniam qui uinum bibit, aut est sanguineus, aut biliosus, uel pituitosus, uel melancholicus, aut est iuuenis uel senex aut alterius ætatis, aut in regione habitat calida, uel in frigida, uel intemperata, uel cerebrum habet forte, atque hepar aut non, ista enim duo membra nocumentum magnum ex uino recipiunt, amplius qui in uinum sumit, aut est ieiunus, uel famelicus, aut cibus repletus, & secundum hos modos uinum cōtrarios mirosq; effectus generat, propterea prisci medici uinum Theriacæ magnæ compararūt, quia corpora frigida intus calfacit, & calida foris refrigerat, & sicca humectat, & humida exiccat; quāuis uinū secundū se potētia calidū sit, quæ in actum educi-

educitur, & quando moderate bibitur, corpus nutritur & quando immoderate sumitur præsertim si uinosum fuerit, & facultas regitiua non possit caliditatem in potètia habentem in corpus etiã reducere, ut corpus secūdam essentiam calfacit, uinum quidem haud agit in corpus, nisi prius agat in ipsum, & sic uinum actu frigidum & humidum potum ob immodicam quãtita-tem extinctionem innati caloris facit, qui minime id ualet cōcoquere; Iccirco rigorem & frigus procreat, quãuis sit calidū potentia & multifariã potest pleuritidem efficere, tam per uiam ebullitionis mouentis humores, quos ebullire facit, quã per quantita-tem nō paruam, uinum natura neruos replet, quia calidum est, & subintrat, præcipue cum substantiã non habuerit crassam & ita uinum immoderate sumptum innatum calidum in frigidat, atque extinguit, unde oritur rigor & frigus, aut tremor. ROT. optimè dubitationem sol-
uisti, sed hoc aliud mihi aperias proble-
ma, cur ualde temulenti nimis insaniunt
quam parum uinolenti. MEN. ratio est
hæc illi enim qui uinolentia magna affe-
cti sunt tanquam epileptici & iacent ut
cadauera in solo, parū autem ebrii con-

Problema
Cur ualde te-
mulenti mi-
nus insaniunt,
quã parum
ebrii.

uitiari possunt atque insanire, ut patet, quia à uino multum læsi non sunt, ut ualde temulenti, propter immodicum uini potum, non possunt rectum ab inrecto, atque bonum à malo discernere, neque ad appetitum & ad intelligentiam moueri; nam omnes animi facultates in uaporibus & fumis uini submersos habent, & qui parum sunt uinolenti, ob neruorum dissolutionem per quos uirtus animalis tanquam per instrumenta operatur, non recte iudicant, sed peccant. Ro. Quia facile est tibi problemata soluere dic quæso rationem cur si quispiam prius nimum austerum, deinde dulce hauserit nõ inebriatur? MENI. Quia uinum dulce poros obstruit, per quos uini uapores austeri ad primum sensorium ascendere poterant, & nõ permittit fumos calidos uini austeri ascendere, & sic ebrietatem prohibet, quæ nullo pacto fieri potest nisi ea quæ circa Venerem superiorẽ prius sint calefacta, & tale uinum ualde calidum est, licet saporem habeat austerum coloremq; fuluum, aut nigrum obrineat, & ebrietas morbus est calidus, uinum certe plus nimio haustum humectat & calfacit, & febres auget, quibus uinum quodcunq; aquosum idoneum est. Ro. Certe

Problema.

Cur si quispiam unum austerum post bibat quàm dulce nõ inebriatur.

Ebrietas est effectus calidus.

tè Menippe philosophiæ filius es, quia ne
 mo tam facile problemata aperit quàm
 tu, qui uera dicis. MENI. Desine Rota
 doctissime laudare tuum Menippū, quā-
 uis mihi non iniucundum sit à te laudari
 laudato uate. R o. Tua doctrina apud
 omnes homines tã alte quàm infime for-
 tunæ te commendat, propterea tuis sis
 latidibus contentus, & sapientissimus
 quisq; tuum nomen ad astra fert. MEN.
 Hactenus de laudibus ad tua redeamus
 problemata. R o. Cur uinum oriente
 canicula in cœlis fluctuat atque muta-
 tur? & maria feruent, & febres generan-
 tur? MEN. Oriente minori cum leone,
 Ingentes nascuntur calores, quia Sol eo
 tempore caniculam ascendens radios ac-
 cendit suos, ita sic calorem auget, & ægri-
 tudines quamplurimæ fiunt & uinum de-
 pfauatur, & maria feruent, quia solis ca-
 lores ingentissimi sunt, qui nobis tunc
 propinquus est, & terram calfacit, pro-
 fusq; exurit, nam canicula est in medio
 cœli centro, & est omnium stellarum ui-
 lentissima, & nō illepidè Manilius inquit,
 Subsequitur rapido contenta canicula
 cursu. Qua nullum terris uiolētius adue-
 nit astrum. Nec grauius cedit non hor-
 rens frigore surgit, hæc certe sita est in-

fra

Problema.
 Cur uinū o-
 riente canicu-
 la depraua-
 tur, febres ge-
 nerantur ar-
 dentes.

fra hyemale tropicum & arcticum subterraneum, qui australis dicitur, ea quidem stella æstus excitat, segetes urit. Calor enim solis eo tempore satis duplicatur, & ita langore corpora nostra afficiuntur & calore solis prava fient uina, in aliquibus regionibus, & hoc sidus sentiunt maria terræ, atque feræ, quia magnam causam æstus obtinet. R O. Astronomus clarissimus es Menipe quia de stellis aperte loqueris. M E N. Restant aliqua tibi dicenda problemata. R O. Restant. M E N I. Dicas iam præterit hora. R O. Cur ualde temulentis non accidit somnus, cum uinum calidū & humidum sit natura, & suos mittat uapores ad præcipuam partem, quæ capitis anteriorem inter duo supercilia locū obtinet, in quo quidem loco somnus et uigilia oriri solent, somnus quidem remissione spiritus sensitiui fit. M E N I P. Problema difficile proponis & pro ipsius declaratione scias, somnum esse passionem animi & corporis cōfectam partim calido refrigerato quod in corde est ex cibis, atque uariis portionibus, partim halitū quodam ab eo humido quod in thorace est primum sensorium petente atque occupante, interdum ex laboribus

Problema
cur ualde temulentis
non accidit somnus.

Somnus est
animi & corporis
passio.

ribus oritur somnus animalia enim mouentur & affatim laborant, calor enim eorum naturalis spargitur, & quantitas diminuitur ac refrigeratur, ex hoc reuertitur ad locum sui principii, ut ab impedimentis seruetur, propterea causatur somnus post labores, omne enim quod uigilat necessum est dormire & ut somnus oriatur, impossibile est semper agere, & humiditate quadam calida digestionem non difficilem recipiente opus est quia ex priuatione humiditatis uel ex pauca quantitate ipsius, uel ex indigestione nullo pacto fieri potest somnus, & ualde ebrii dormire nequeant, quia calidum eorum debile a calido fortiori extinguitur propterea non in somnum, sed in carum seu in stuporem incidunt. R o.

Acute problema aperuisti, sed hoc aliud problema, te rogo ut soluas. MEN. Libentissime Rota. R o. Cur uinum reddit hominem uigilem? narrat Galenus medicorum antistes, historiam de quodam puero, qui cum magna cruciaretur siti, & aquam non haberet, uinum antiquum liberalius bibit, & ex reliquo tempore uigil omnino remansit, & quia Galenus, non indicauit rationem, dicas tu illam, cum rerum causas, rationesque dicere

Problema
cur uinū red
dit hominē
uigilem.

Gal.lib.2. de
loc.affectis.

Problema
cur uinū bi-
liosus reddit
furentes.
Pituitosos &
melancholi-
cos audaces.

cere soleas, & reddere, uti magnus Aris-
toteles, quare puer ex immoderato uini
potu effectus est uigil? MEN. hæc est
ratio, quia humiditas quæ somnum indu-
cere solebat fuit omnino à caliditate ui-
ni consumpta, propterea factus est uigil,
& deinde eū febris inuasit & delirio ob-
orto perijt. Ro. id quod dicis oēs phi-
losophi peripatetici assueuerant, & quia
de rebus naturalibus alter es Aristote-
les, à te audire desidero cur melancholi-
cos atque pituitosos homines reddit au-
daces, & biliosos furentes? MEN. Pro-
pter naturæ diuersitatem. quia actus a-
gentis in patiente bene disposito est, et
secundum naturam aut aptitudinem ma-
teriæ forma imprimitur, sicuti ignis u-
nus numero sua caliditate, quædam exic-
cat, ut lutum, quædam humectat, ut ce-
ram, & similia, & sicuti facies nitidæ pu-
ellarum solis calore nigrescunt, panni-
q; linei albescunt, & glacies solis calore di-
scutitur, seu liquefcit & nix in aquam
uertitur, contra maris unda congela-
tur & sal gignitur, non secus est uini fa-
cultas, quæ sane uarios effectus facit,
& cum uinum suapte natura humidum
sit, tamen non solum humectat, sed exic-
cat, & sic uiros melancholicos, homines-
que

q̄; pituitosos, tardosq̄; mobiles reddit,
biliosos autem sua caliditate magis cale-
facit, & sic furentes insanosq̄; reddit.

R o. Quare temulenti tremunt, eo ma-
gis quo uinum liberalius biberunt, cum
uinum potentiam calfaciendi habeat, &

tremor ex frigore oriatur? M E N. Tre-
moris causa nempe frigiditas & tremor
ob inopiam caloris generatur & quia ui-
nolentis calidum innatum deficit, ob im-

modicum uini potū iccirco tremor ge-
neratur, licet uinum sit natura calidum
tamen per accidens infrigidat, sicuti gla-
cies per accidens calefacit, calidum sem-
per excedens corrumpit & extinguit in-
situm calorem, ut flamma magna, mino-

rem. R o. quomodo gelu per accidēs
calfacit? M E N. Quia partes subiecti

cogit, in quo calidum continetur inna-
tum, & ita calidum collectum robur ac-
quirit, ex quo dicitur tunc gelu per ac-

cidens calefacere. Sicut in tonitruī ge-
neratione, uapor calidus & siccus à fri-
gido & humido obsessus comburitur &
in lapidem condensatur durum. R o.

Acute problema resoluiſti Menippe, &
plane atque perspicue, libris phyſicis, &
meteorologicis Aristotelis inuigilasse
uideris, & quia semper amicis prodesse

non

Problema
cur uinolent-
ti tremunt.

Gelu per ac-
cidens calfa-
cit.

Generatio to-
nitruī.

non cessas ex hoc mea problemata proponere non desistam, & abdita eruditè aperias mihi. **M E N.** affabiliter omnia tibi dicam, quæ in comētariis offendit philosophorum. **R o.** Cur parum temulenti magis delirant, quàm multū uinolenti? **M E N.** Ob fumos uini uapores turbidos reddentes lumen animæ rationalis obscurum, propterea parum temulenti delirant, sed admodum uinolenti delirare non possunt, quia tanquā epileptica, seu cadauera, in terra iacent. **R o.** Quare uinum uino sum parum dilutum magis inebriat quàm non dilutū? **M E N.** Quia aqua citius penetrare facit, quando est tenuis substantiæ, & non aliter. **R o.** quomodo Menippe hoc dicis, cum tuus Galenus dicat uinum ad angustas partes aquam penetrare facere tu tamen aliter sentis. **M E N.** Non Galeno contradico, quem autorē habeo, sed animaduerte Rota eruditissime, quod in aqua duo considerantur, primo substantiæ subtilitas, quæ uinum penetrare cogit, secundo frigiditas, quæ dominatur atque moratur transire, & quando cum uino mista fuerit, ob causam qualitatū contrariarum cito pertransit præsertim quādo fuerit multæ quantitatis,

Problema

Cur parum ebrii magis delirāt quàm multū tenuilenti.

Problema

Cur uinū parū lymphatū citius inebriat quàm non dilutum.

titatis, & hoc inquit Galenus magister
doctissimorum medicorum, & sic uinū
facit pertransire aquam. R o. Proble-
ma bene enodasti; sed cum omnia abdi-
ta rerum naturalium minime lateant, di-
cas obsecro, quare semen ebriorum est
improficuum. M E N. Propter frigidi-
tatem & humiditatem non est aptum ge-
nerationi, quia aquosum est, sicuti do-
cet Aristoteles in libro de generatione
animalium, & Galenus in libro de semi-
ne, & Hippocrates in libro de aere & a-
qua. R o. Bene & erudite propositio-
nes soluis quia libros philosophorū at-
que illustrium medicorum noctesq; di-
esq; perlegisti, omnes enim non faciles
propositiones claras reddis quāuis ob-
scuræ sint. M E N. Propone omnia pro-
blemata quæ soluere mihi non erit mole-
stum. R o. Quare lingua temulenti ces-
sit? M E N. Ob humiditatem uini,
lingua extenditur sicuti sponsia impleta
aqua, & ob tumorem & crassitiem, ser-
monem articulatum reddere nō potest,
humiditas enim uini lacertos ipsius lin-
guæ, quibus mouetur, molles reddit,
propterea lingua suum exercere officiū
non potest, & sic oberrat, & sicuti sub
aqua ob aeris absentiā homo loqui non
potest,

Problema
cur semē im-
proficuū est,
apud ebrio-
sos.

Aristotelis.
Galenus.
Hippocra.

Problema
Curi lingua
ebrii balbu-
tit.

Hō sub aqua
nō loquitur.

potest, ita propter nimiam humiditatē, existentem in ore, & in lacertis linguæ sermonem rectum proferre non potest, lingua sane caro rara spongiosaq; est, in quam uenæ, nerui, atque lacerti facile penetrant, facileq; humiditatem patiuntur. Ro. Cur res una uinolentis interdum plures esse uideatur? MEN. Quia tunc oculus uersus partem inferiorem aut superiorem mouetur, & sic unū apparet duo, quia uersus angulum maiorem aut minorem cum oculus mouetur, potentia uisua nullum nocumentum ferens, principia generantia uisum, sicuti uirtus uisua, crySTALLINA, & species uisibiles, ob uapores uini a suo recedunt naturali situ, & uniuersum caput in ordine mouetur, & sic res una uidetur esse plures. Ro. Luce clarius problema denodasti. MEN. ad reliqua problemata, quia iam aduersperascit. Ro. Cur temulentis solis gaudent calore? MEN. Quia sol sui caliditate uiuifica ad cōcoquendum operatur ob id uinolenti Phœbi calore lætantur, quia indigent concoctione uini hausti, & quia calidum innatum eorū ex immoderata copia uini effectum est frigidum, ex hoc cupit a sole cale-

Problema
cur una res,
plures, ebriis
apparet.

Problema
Cur ebrii so-
lis gaudēt ca-
lore.

calefieri, merito igitur remulenti solis calore gaudent, ut diximus. Ro. Cum in mensis regum assidue prandeas atque cœnes, dicas quod uinum cōueniat post esitationem persicorum pomorū & fructuum huiusmodi? MEN. Vetus uinum atque odoriferum bibendum est, ut Cacia Persicorum emendetur, quia sunt fructus qui facile putrescūt propter magnā humiditatem quam obtrinet. Ro. Post esitationem ficuum aliorumq; fructuum eiusdem generis nūquid uinum sit bibendum, uel aqua? MENI. Hoc genus pomorum calidum & humidum est natura, & quia parum copiae ignis, & parum humoris, propterea excitat intus feruorē, sed quia humor cruditatem conuincit, uinum uinosum dicimus esse bibendum; nam sua caliditate adiuuat concoctionem, & quia feruorem habet, aqua bibatur: sua enim frigiditate, feruorem frangit, atque extinguit, igitur concludimus quod potest bibi tam aqua, quam uinū; sed meo iudicio post esitationem ficuum aquam bibendam esse censeo, & non uinum, licet Aristoteles dicat tam uinum, quam aquā bibi posse, sed Rota mi scias, super omnes fructus aquosos maliq; alimentum aptosq; putredini, prorsus uinum

Post esitationem persicorum quod uinum sit bibendum.

G calidum

calidum esse bibendum, ut frigiditas illorum expellatur, & hoc contendit Auicenna, qui Galeni uerus est interpret, rerūq; naturæ maximus scrutator. ROT. Cur in secūda mensa, uel tertia, bellaria edenda ponūtur? MENIP. Gratia uoluptatis, & ut liberalius conuiuiæ uinum bibant. ROT. Post tragemata non est bibendum uinum, Menippe, quia ea citius nō cōcocta penetrare facit, quæ obstructions & putredines generat, quō ergo hæc dicis? MEN. Licet post bellaria haud sit bibendū, conuictores tamen gratia delectationis in conuiuiis bibūt, in quibus medicinæ ordo nullus obseruatur, in symposiis enim nō sunt ægrotantes, & unusquisque suo indulget genio. Ro. Optimè dixisti, sed ego tecum iocatus sum. MENI. Medius fidius non mecum iocatus es; Problema enim difficile proposuisti. ROT. Haftenus ad reliqua ueniamus problemata. MEN. Absque mora dicas, mihi admodum respondere tibi gratum est. Ro. Cur quidam à uino in lacrymas, & quidam in risum effunduntur? MEN. Id sanè cōtingit non tantum ob uini naturam, quantum ob temperaturas hominū, quia qui uino uinoso se ingurgitant, si sanguinei fuerint, & copiam

Problema
quare trage-
mata ponan-
tur in secun-
da uel tertia
mensa.

piam sanguinis elaborati habeant, bonitate temperamenti in risum soluantur, & in uarias gesticulationes quæ uidentibus risum mouët, quoniam ex uino hausto copia caloris augetur, & sanguis cõditus in uenis agitur, qui cum sit benignus, & natura probè concoctus, haud mirum est, si homines in risum promoveat, contra uero qui uinũ nigrum, crassum, turbidum feculentumq; hauserint, aut à natiaua temperatura succorum, & sanguinis uitio tentantur, & sanguinem ualde amarum habent, in se plurimũ succi nigri cõtinentem, ii quidem in pugnam, in furorem, & in fletum soluantur, quia acrimonia humoris isthæc sua natura efficere solet, ceu Marius ex nimio humore melancholico delirans, expeditiones, & prælia imaginabatur. Democritus philosophus delirium hilarius patiens semper ridebat. Heraclitus philosophus natura melancholicus & te nebricosus, quoties domo egrediebatur, usque plorabat, in senibus melācholia amentias dissimiles gignit: & amentia Luculi mitior & hylarior fuit, quia atra bilis mista cum copia benigni sanguinis fuit, quia sui bonitas lætitiā māsuetudinem frontemque serenam effecit.

Marius.

Democritus
semper ridebat.

ROT. Scientissime Menippe his dubitationibus satisfacis. MENI. Noli Rota mirari quia sēper studiis philosophorū et medicorū instudui, & ab illis nūquā ab eo, & quia audire te multū me delectat ne cesses inquirere. RO. Cur illustres philosophi melācholici fuerūt? MEN. Quia in tēti sēper speculati sunt: et melācholici ex humore naturali effecti sunt, & nō ex uinoso hūore: atra. n. bilis triplex ē, una multa pituita diluta quæ frigidos generat affectus & ingeniis minime prodest, altera est adusta, quæ furores procreat, tertia est nō uitiosa, quæ quādo est satis copiosa, & sanguini tēperato aptè miscetur facit impetus ualde acres, ardentes, tenaces, & is sanguis melancholicus admodum halituosus est, & spūs multos gignit, & in eo motus ualde durabiles fiūt, hanc melancholiā philosophi, poetæ, & Archimedes Syracusanus, Geometriæ & machinalis astrorūq; scientiæ cōsultissimus, passi sunt; quæ ingeniis heroicis admodū est utilis, quā Saturni & Iouis coniunctio efficit. RO. Acutè mea problema soluis, per Iouem nō minus philosophus quā astronomus mihi uideris, astrorū. n. acutissimus perscrutator es; satis dictū est, ad uini tēperaturas redeamus

Problema
Cur philosophi fuerunt melācholici,

Archimedes,

Saturni & Iouis coniunctio facit homines ingeniosos.

mus, dic Menippe, uinum ualde uetus, in quorum ordine calefacientiū est? MEN. Externo est ordine. Ro. quando aut nō est ualde antiquū? MEN. Ex secūdo est ordine, & caliditati eius siccitas proportionē respōdet. Ro. Mustū in quonam ordine calefaciētium est? MEN. Ex primo ordine caliditatis. Ro. Te Menippe obsecro pro tuenda sanitate, ut uini facultates breuiter explices, ut memoria tenere possim. MEN. Libenter, sed pauloante satis dixi. Ro. Alias mihi dicas quāso. MEN. Vinū moderate epotum humores cōcoquit semicrudos, flatus discutit, sudorē, lotiumq; prouocat, somnum conciliat, & fomes ingenii est. Ro. Nūquid loco medicinæ uino uti cōtingat? MEN. Licet contra uenena præsertim frigida maximū auxilium affert, si potetur liberalius, ut contra, aconita, taxum, spumā argenti, coriādrum, atq; boletos, quinetiā cōtra morsum serpentiū, & cicutā sumptā, & ob sui caliditatē ut medicamēto uti possimus, auctore Dios. Ro. Cur uinum sui natura calidum, actu tamē frigidū percipitur? MEN. Calida bifariā cōsiderantur, quædā per se, quædā per accidens, alia uero actu, alia uero calida potētia, calida uero actu, ut ē ignis,

Vinum ualde uetus in quorū ordine calefacientium.

Vinum contra uenena.

Dioscorides. Cur uinū natura calidum actu frigidū percipitur.

qui semper urit, calida uero per accidēs, ut est aqua calida, quæ per accidens calfacit, & similiter uinū, caliditatē acquirit extraneā, secūdū Arist. doct. quā per maturationem in unis nanciscitur, & per innatū uitis atq; solis calorē. Ro. Menippe per louē philosophus nō tenebri-
cosus es, tuas sententias absq; sudore intelligo. MEN. Séper obscura conatus sum clara reddere, sunt quidā philosophi & medici hac nostra ætate qui uix intelligi possunt, quos nemo legit. Ro. Tu Menippe luce clarius scribis, & loqueris atque ueteres autores interpretaris, & scis omniū rerum dare causas, & rōnes.

Problema
Cur uinū cō-
gelatur.

MEN. Satis me cōmendas, me ipsum cognosco. Ro. Maiori laude dignus es, sed obsecro ut hoc soluas problema, cur uinū congelatur. MEN. Quia ex humida constat substantia, nā coagulatio, uel sit à frigido, uel à calido, uel à sicco, & quando uinū est recēs, plus habet terræ, quàm quando est uetus, ideo magis gelat quàm antiquū, & in omnibus regionibus frigidis, maximis frigoribus gelatur, Scythæ quidem populi ruptis doliis, uinum securibus excidunt. Ro. Probè Menippe librum Aristot. de mistis perlegisti, quia facile respondes. MEN. Oēs

Aristoteles
de mistis li-
bro.

libi

libri Arist. semper à me leguntur. Ro. Prudēter facis propterea es clarus philosophus, & non tēpus in rebus uanis cōsumis, sed in philosophia. MEN. Probè loqueris Rota amicissime, & depol omne tempus quod mihi à Ioue dabitur, in philosophia consumere decreui. quia nō auri sed sapientiæ sum cupidus, quāuis aurū sit utile, sed magis quā aurum philosophia prodest ciuitatibus, licet nudā & pauperē ignobile uulgus incedere philosophiā dicat. Ro. Sapiēter facis, sed ad nostras reuertamur propositiones, Menippe quæso ut dicas, quod nam uinū sit illis dādum, quibus animi defectus periculum immineat? MEN. Quod non fuerit crassum, neque albū aquosum, sed flauū & calidū, & album & non aquosum, ueluti uinum Fyburtinum, Marsum, Sabinum, Signinum, Syracusanum, & Panormitanum, atq; Creticum, quod uulgo dicitur Maluasia, necnon uinum optimū, & Faustinum, & Prætropum. Ro. Menippe quō dicis uinum album esse calidū? cum Gale. dicat nullum uinū album esse calidum, tu uero aliter sentis, & Galeno contradicis. MEN. Non cōtradico sententiæ Galeni, qui non absq; rōne loquitur, cum sermonē facit de albo uino, in-

telligit uinū albū tenue, & aquosū & nō
 albū et crassū, sicuti uinū Oenotriū, Si-
 culū & huiusmodi, quod crassum est quo-
 dāmodo & non tenue, uinum quidē albū
 & crassum est calidum & nutrit, licet mi-
 nus nutriat quā uinum nigrū & rubrū
 crassum. Ro. Satis respondes, & Gale-
 ni mentē aperis. MEN. Galenus à phi-
 losophis est intelligendus & non à sophi-
 stis. Ro. Rectē dicis, merito elogiū An-
 tonini philosophi Imperatoris, solū Ga-
 le. philosophum & medicum iudicauit,
 sed alias de laudibus Galeni erit sermo,
 interdum oēs meas dubitationes solue-
 re digneris. MEN. Libēter. Ro. Nun-
 quid uinum tēpus cōcoctionis præfinitū
 habet? MEN. minime, secūdum uini na-
 turā & crasim bibentis, tardius aut citi-
 us cōcoquitur, ut cibus. Ro. nunquid
 ante cibū uinū sit bibendum? ut instituit
 Tiberius Claudius princeps, qui homi-
 nes ieiunos merum bibere & uini potus
 antecedere cibos uoluit. MEN. Nullo
 pacto uinū ante cibum bibendū est, quia
 podagrā generare potest, & substantiam
 neruorū prōptissime offendere, & actus
 immoderatos Veneris. Ro. Si quisquā,
 alui profluuium uel sanguinis flexionē,
 uel aliquā euacuationem passus sit, nun-
 quid

Tiberius clau-
 dius prin-
 ceps.

quid ieiunus uinū sumere debet? MEN. Neutiquā, nisi prius cibum sumpserit aliter cōuulsionē, & deliria sequentur. Ro. Quare Macrobius uini temperaturā frigidam existimauit? MEN. Propter effectus frigidos ebriorum, quos uinū procreat, scilicet apoplexiam, paralyfim, tremores, aliosq; morbos his similes, cum re uera uinum calidum, & humidū natura sit, iccirco Macrobius uir doctissimus sic excogitauit, quinetiā ob somnum adducentē testimonium frigoris, tum etiā ob semen eorum exile, & in idoneā generationi, uinolenti certē ad Venerem pigriores sunt, & operā liberis dare nō possunt, tremunt atq; languēt. Ro. Cur homines hac nostra tempestate, magis podagra laborāt, quā priscis seculis? MEN. Ob nimiam crapulā, usumq; uini immoderatū, prisci quidē mortales regimen uictus & potus tēperate seruabāt, & succos uitiatos haud gignebāt, nec defidiis utebātur, iccirco pauci à podagra corripui uidebātur. Ro. Quod nā uinū pro tuēda ualitudine senib. aptū sit. MEN. Flauū uinū tēperaturis frigidis, & humilis, & uis

Vinolēti nō
possunt liberis
operā dare.

senes omnino fugiūt hmōi uinum quod crassum & dulce, nigrumq; est; quoniam uiscera obstruit. Ro. Menippe testor Iouem, quod nullus philosophus & medicus olim mihi satisfecit nisi impræsentiarum tu, qui philosophia & medicina clarus es, & de ueris rōnem reddis, propterea mihi dubitanti respōdeas. MEN. Ita faciam ut iubes Rota amicissime. Ro. quod nā uinum lotium mouet, ac prouocat? MEN. Tenue & uinosum, uti racisum, quod Capuæ, ac Sinuesæ oritur, & hmōi quod ualde calidum est, multumq; aperitiuum, ut uinum tenue & aquosum quærentes prouocationē lotii nullo pacto bibāt. Ro. nunquid laborantibus oculorum dolore dandum sit uinum? & quale? MEN. Bona & utilis est dubitatio & in medicina necessaria, uini potio non in omni dolore oculorum est administrāda, quia in multis passionibus oculorum nocet, nā si materia sit biliosa uinum mirifice nocet, imo in hoc affectu non est concedendum, & quando oculi sunt squalidi & uenæ admodum tumidæ, quæ in illis sunt, & non plenæ sanguine uideantur, uinum potui detur, & sit album & tenue substātia, neq; ualde antiquum, & minime omnibus concedendum est.

sed

Dubitatio.

Solutio.

Dubitatio.

Solutio.

sed assuetis tantum, & siccam habentibus
 temperaturam, ualdeque; frigidam, existente
 aut humorum fluxione, nullo pacto dandum
 est nisi prius facta sit purgatio uel uenae
 sectio, si opus fuerit. Ro. Satis Menippe
 doctissime uinum commendasti, merito uin
 demiator in coelo sedem habet, & Bac
 chus liber deus est uocatus, uellem alia
 problemata tibi proponere si mihi re
 spondere uolueris. MEN. Paratus sum,
 animo libero loquere, nullum quippe lo
 cum tacendi apud me reliqui, tibi in re
 bus omnibus satisfacere conabor. Ro.
 Cur uinum aquosum frigidum est? cum re
 liquum uinum frigidum dicitur collatio
 ne alterius uini calidioris, & uinum aquo
 sum appellatur, non quod habitum corpo
 ris refrigeret, sed quo ad uinum potens
 collatum nimis sit calidum, propterea in
 quit Galenus, ex genere uini albi nullum
 fortiter calfacere potest, & uinum aquo
 sum exhibeatur calidis temperaturis, atque;
 febricitantibus, quia humectat magis quam
 aqua, & urinam atque excrementa ciat.
 Ro. Cur pacto uini meracitatis famem

vindemiator
 sydus.

Problema

Problema.

Problema.

& appetentiā tollit quā quidem atra bilis creat. Ro. Cur ebrii obmutescunt?

MEN. Quia nervos & cerebrum uinum immoderate haustum implet & propter primum sensoriū oppressum fit apoplexia, & sic fiunt temulenti absque uoce.

Problema

Ro. Cur uinum cōuulsionē facit? Cum sit calidū natura & conuulsio sit morbus frigidus. MEN. Quia immoderate sumitur, propterea morbos frigidos generat, quādo uero moderate bibitur, calorem innatum auget, & uim alimenti maxime familiaris habet. Ro. Quare im-

Problema

modica uini portio sitim magnam facit? MEN. Quia ex uino feruenti calidi eleuantur uapores, & os uentriculi feriunt. et sic sitim generant. Ro. Cur uinū est aqua miscēdū? & quis primus uino aquā miscuit? MEN. Vt facilius ad oēs corporis partes penetret, & primus qui uino miscuit aquā Staphilus fuit, & iussit uinum meracius dari senibus, dilutiusq; iuuenibus. Ro. Rem gratam mihi feceris, si de uino factitio sermonē protaxeris postquam copiose de uini genesi sermonem cōpleuisti. MEN. Libenter, at non ita copiose loquar, sed summatim recēsebo, quia ad Fabiū arcellam Capuæ Antistitem profecturus sum, qui paulo

Staphilus primus qui aquā in uino posuit.

ante

ante suum ad me misit cubiculariū. Ro.
 Age ut libet tibi. MEN. Vinum factitiū
 innumerabilis generis existit, & ad usum
 medēdi spectat, Omphacium ex uuis tha-
 siis acerbis fiebat, uel ex aminæis ante ca-
 nis ortum, proderat tonsilis uuæ, ulceri-
 bus oris, auribusq; purulentis, Oenanti-
 num uinum è labrusca florēti fiebat, præ-
 cipue in Syria, Cilicia & Phœnicia, urinā
 ciebat, sistebat aluum, & sanguinis sputū
 cōpescere uidebatur; uinum adinomon
 conficiebatur ex æquali mēsurā musti &
 aquæ, impotens erat & dabatur infirmis
 ne uini noxam paterentur; uinum Phœ-
 nicite, hoc est palmeum, antiquitus hoc
 modo fiebat, ex palmulis maturis, & a-
 qua, & eo Parthi aliq; populi utebātur,
 fiebat quoq; aliud uinū semine milii ma-
 turo cum ipsa stipula & musto, & post se-
 ptimum mensem percolabatur. uinum
 Malitite ex quinque congiis musti & con-
 gio uno mellis & ciatho uno salis fiebat,
 dabatur laborantibus diuturnis feбри-
 bus, & morbis renum, atque uentriculi,
 quinetiā priscis tēporibus uinum fiebat
 ex loto arbore, ex pomis & hortensibus

Vinū factitiū
 pluris gene-
 ris.

*omphacium
 musti
 oenanthum*

adinomon

Phœnicite

Malitite

Diosco. Ca-
to, Columel.

scriptores de
vino

zizum

Cervisia

Cervisia

bis, nespulis pirisq;: uinum arte magna
antiqui faciebant, ut Cato, Columella,
Dioscorides, modum faciendi ubertim
docent, ex frugibus uinum diuersis, tēpo
re nostro fit, quod Aegyptii Zitū uocant,
Germani ceruisiā. Ro. Haecenus de uino
factitio, dicamus tantum tēperaturam
Ceruisiæ qua illæ gētes sitæ ad septētrio
nem utūtur, uino carētes, quæ quidē po
tio ex tribus cōficitur rebus, tritico, &
hordeo, et lupo salictario, ut tu optimè
scis, quia in ea regione diu moratus es.
MEN. Rota amicissime qualis sit tēpera
tura Ceruisiæ uix explicare possum, cum
differentia illarum rerum ex quibus cōfi
citur maxima sit, dū. n. plus aquæ quā or
dei uel tritici capitur et ordei et tritici
plusquā lupuli salictarii, quāuis ista tria
temperari possunt, ut ex mistione trium
harum rerum potio generetur tempera
ta, qualis est Ceruisia dulcis, et quando
Ceruisia amara est, calida efficitur tēpe
ramento; urinā pellit, et talis potio gra
ta est uniuerfis populis, regiones aquilo
nares habitantibus, qui sunt robustissi
mi, sed ego ceruisiam cōmendo, quæ præ
ter uirtutem seu facultatem nutriendi,
quam ex tritico uel ordeo acquirit me
dicamēti uim quoq; obtinet, ex faculta
te lupi

te lupi salictarii. Ro. Satis copiose docteq; dixisti Menippe, ut soles, hæcenus dimittamus alia problemata, nec ultra progrediamur, interdū appara te ire ad antiistitē Capuæ qui philosophorum atq; uatum amicus est, et alter Mæcenas est, merito fortunatus est, quia semper uiris bonis benefecit, et te philosopho et medico utitur, ut Phalaris Agrigētino. rex, Polydeto medico eruditissimo utebatur, cui ualde carus fuit, tibi grates ago innumeras, quia mihi in omni re satisfacisti, Cleobule, Calliste, hinc recta abeamus. CLE. CAL. Vale Menippe et uine felix. MEN. Bonis auibus, abite amici dulcissimi, et uestri Menippi memores estote. CLEO. Rota tua disceptatio cū Menippo non minus mihi grata fuit quā conuiuium. Ro. Iocaris ne Cleobule, an serio dicis? CLE. Vera dico Hercle. Ro. Animaduertisti ne, quod ab utrisq; dictum est? CLE. Diligenter disceptationem percepi, omniaq; problemata in memoria teneo, et uini naturā omnis generis didici; quæ prius me latebat, quāuis sim absthemius, sed mi Rota facundis

ter abi Cleobule cū nostro Callisto, qui
 æque nos beneuolētia, ut seipsum ample
 ctitur, Cras omnino cum eo uenito, qui
 bus prandium parabo, et gratiarū nume
 rum non excedemus, et meas eglogas, in
 quibus ludi piscatorii tractantur atque
 Elegias, epigrammata quoq;, quæ nuper
 in Egle composui uobis legam amicissi
 mis. CLE. Mihi et Callisto rem gratissi
 mam feceris, tua. n. poemata perlegere
 cupimus, quæ à te ædenda sunt, ut latini,
 Hetrusciq; uates uno ore testantur. uale
 doctissime Rota, uale Musarum decus
 cum tuis musis, cras nos conuiuas, ut iu
 bes habebis et acersisti ueniemus, et nō
 ultro, ut Menelaus, qui spōte sua ad con
 uiuium Agamemnonis accessit. CLE.
 Calliste ad nostras ædes proficiscamur, iā
 aduersperascit, per Iouem hic dies lapi
 lo albo numerandus est: disceptatio. n.
 Rotæ doctissimi uatis et Menippi philo
 sphi clarissimi nos admodum delecta
 uit. CAL. Ita sanè est, sed mi Cleobule
 te rogo, ut cras in aurora uenias, aut sub
 galli cantum. CLEO. Ita faciam. I felix
 Mercurio duce.

Menelaus ad
 cōuiuiū. Aga
 memnonis.

F I N I S.

